

**SÜMEGPRÁGA KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK
KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA
KV**

**KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSI DOKUMENTÁCIÓ
KÉ**

**KÖZIGAZGATÁSI VÉLEMÉNYEZÉSI
EGYEZTETÉSI ANYAG**

**A KV KIDOLGOZÓJA:
SÜMEGPRÁGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA**

**A KÉ KÉSZÍTŐJE:
PESTTERV KFT.**

Sümegprága - Budapest, 2019. március hó

A KV KIDOLGOZÓJÁNAK KÉPVISELŐJE:

GÓGÁNFAI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

8346 GÓGÁNFA, DEÁK F. U. 23.

WWW.GOGANFAIKOH.HU

A KÉ KÉSZÍTŐJE:

PESTTERV

PEST MEGYEI TERÜLET-, TELEPÜLÉS-, KÖRNYEZET TERVEZŐ ÉS TANÁCSADÓ KFT

MŰTEREM: 1085 BUDAPEST, VIII., KÖFARAGÓ U. 9.

TELEFON: 267-0508, 267-7078, E-MAIL: PESTTERV@PESTTERV.HU; HONLAP: HTTP://WWW.PESTTERV.HU

KV/KÉ EGYEZTETÉSI DOKUMENTÁCIÓ

A KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT (KV) TÁRGYA:

SÜMEGPRÁGA TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

A VIZSGÁLAT TÁRGYÁT KÉPEZŐ TERV KÉSZÍTŐJE:

PESTTERV KFT. 1085 BUDAPEST, KÖFARAGÓ U. 9.

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI VEZETŐ TERVEZŐ: DR KISSFAZEKAS KORNÉLIA

A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS TELJES CÍME:

**SÜMEGPRÁGA TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK (TSZT, HÉSZ)
ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ (TFK)
KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA - KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSI (KÉ) DOKUMENTÁCIÓ**

A KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT (KV) KIDOLGOZÓJÁNAK KÉPVISELŐJE:

GÓGÁNFAI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL KÖRJEGYZŐJE: DR BENCZE GYÖNGYI

SÜMEGPRÁGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERE: HUJBERT CSABA

A KÉ KÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐ TERVEZŐK, MUNKATÁRSAK:

ALÁÍRÓ, FELELŐS PROJEKTVEZETŐ:

BURÁNYI ENDRE (K-, TR-, TT/K-, TK- 01-5014)

SZTJV SZAKÉRTŐI SZÁM: SZ-031/2013.

MUNKATÁRSAK:

TELEPÜLÉSTERVEZÉSI KONZULENS

ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ:

DR KISSFAZEKAS KORNÉLIA (TT1/01-1298)

SCHUCHMANN PÉTER

KV KONZULTÁCIÓ:

GÓGÁNFAI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL RÉSZÉRŐL

DR BENCZE GYÖNGYI

KÖRJEGYZŐ

„KIZÁRÓLAG A PESTTERV KFT. HOZZÁJÁRULÁSÁVAL HASZNÁLHATÓ FEL,
A SZERZŐI JOGOK VÉDELMEÉRE VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL” ®

BUDAPEST, 2019. MÁRCIUS HÓ

AKTÍV TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	5
1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE, - A KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT ÉS ÉRTÉKELÉS MENETE, TEMATIKÁJA	7
2. A TERV - ÉS A KIDOLGOZÁSOKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK - RÖVID ISMERTETÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE.....	15
3. A TERV MEGVALÓSÍTÁS KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA.....	25
3.1. A TERV ÖSSZEFÜGGÉSE MÁS RELEVÁNS TERVEKKEL, ILLETVE PROGRAMOKKAL - TERV RÖVID ÖSSZEVETÉSE A FONTOSABB TERVEK, ÉS HELYI RENDELETEK KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI CÉLJAIVAL	25
3.2. A KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS SZEMPONTOK MEGJELENÉSE, ILLETVE FIGYELEMBEVÉTELE A TERVBEN	26
3.3. A TERV CÉLJAINAK EGYMÁS KÖZTI, ILLETVE A RELEVÁNS TERVEK, ILLETVE PROGRAMOK (2.2.) CÉLJAIVAL VALÓ KONZISZTENCIÁJA KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL	27
3.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI HELYZET RELEVÁNS, A TERVVEL, ILLETVE PROGRAMMAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE	27
3.5. A TERV MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETLENÜL VAGY KÖZVETVE KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK, OKOK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZOKRA A TERVELEMRE, TERVEZETT INTÉZKEDÉSEKRE, AMELYEK.....	29
3.6. AZ ELŐZŐ PONTOK SZERINT MEGHATÁROZOTT INFORMÁCIÓKBÓL KIINDULVA A TERV MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRHATÓ, A KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ELŐREJELZÉSE:	29
3.7. A környezeti következmények alapján a terv és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása.....	32
4. A VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEK KÖRNYEZETI HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	34
5. MÁS TERVEKKEL, PROGRAMOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK .	35
6. JAVASLATOK MONITOROZÁSRA ÉS EGYÉB SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKRE	38
7. ÖSSZEFOGLALÓ.....	42

RÉSZLETES TARTALOM

/a 2/2005.(I.11.) sz. kormányrendelet 4.sz. mellékletnek megfelelő alfejezeti címekkel/

Bevezető

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése, - a környezeti vizsgálat és értékelés menete, tematikája
 - 1.1. Előzmények, különösen a tematika tartalma
 - 1.2 – 1.3. A környezeti értékelés illeszkedése a tervezési folyamatba: a KÉ tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása; a KÉ készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására
 - 1.4. a környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása
 - 1.5. a környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai, nehézségek (mint pl. technikai hiányosságok, bizonyos ismeretek hiánya stb.), az előrejelzések érvényességi határai, a felmerült bizonytalanságok
2. A terv - és a kidolgozásakor vizsgált változatok - rövid ismertetése
 - 2.1. a terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket
 - 2.2. A tervezés során vizsgált egyéb változatok rövid értékelése
3. A terv megvalósítás környezeti hatásainak, következményeinek feltárása
 - 3.1. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal - terv rövid összevetése a fontosabb tervek, és helyi rendeletek környezet- és természetvédelmi céljaival
 - 3.2. környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele a tervben

- 3.3. a terv céljainak egymás közti, illetve a releváns tervek, illetve programok céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból
- 3.4. a jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése
 - 3.4.1. földrajzilag lehatárolt tervezési terület esetén, illetve, ha a hatásterület földrajzilag lehatárolható, a terület azon környezeti jellemzőinek azonosítása, amelyeket a terv megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol
 - 3.4.2. a környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása (eltartóképeség, terhelhetőség)
 - 3.4.3. a fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása, és mindezek várható alakulása, ha a terv, illetve program nem valósulna meg
- 3.5. a terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel a tervelemekre, tervezett intézkedésekre ...
 - 3.5.1. természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik
 - 3.5.2. olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak (különösen azok, amelyek olyan befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartást váltanak ki, vagy ösztönöznek, illetve egyéb olyan tendenciákat erősítenek, amelyek természeti erőforrás igénybevételéhez vagy környezetterheléshez vezethetnek, olyan fajta beruházásokat, fejlesztési irányokat részesítenek előnyben, amelyek további környezetterhelő vagy igénybevevő fejlesztéseket vonzanak, ösztönöznek vagy ha kumulatív hatások léphetnek fel)
- 3.6. az előző pontok szerint meghatározott információkból kiindulva a terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése
 - 3.6.1. jól azonosítható környezet igénybevétel vagy terhelés esetén
 - 3.6.1.1. a környezeti elemekre (földre, levegőre, vízre, épített környezetre, ez utóbbi részeként az építészeti és régészeti örökségre)
 - 3.6.1.2. A terv hatása a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra, településre, klímára, természeti (ökológiai) rendszerre, élővilágra, a biodiverzitásra
 - 3.6.1.3. - a Natura2000 területek állapotára, állagára és jellegére, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzete megmaradásának, fenntartásának, helyreállításának, fejlesztésének lehetőségeire
 - 3.6.1.4. az előbbi hatások következtében az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, kulturális örökségében, területhasználata feltételeiben – várhatóan fellépő változásokra
 - 3.6.2. a közvetett módon hatást kiváltó tényezők fellépése esetén különös tekintettel:
 - 3.6.2.1. új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére,
 - 3.6.2.2. környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítésére vagy korlátozására
 - 3.6.2.3. a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására
 - 3.6.2.4. olyan helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére, amelyek a táj eltartó képességéhez alkalmazkodtak
 - 3.6.2.5. a természeti erőforrások megújulásának korlátozására
 - 3.6.2.6. a nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására
- 3.7. a környezeti következmények alapján a terv és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása
4. A várhatóan fellépő környezetre káros hatások csökkentésére vonatkozó intézkedések környezeti hatékonyságának értékelése
5. Más tervekkel, programokkal összefüggő környezeti szempontú intézkedési javaslatok
6. Javaslatok monitorozásra és egyéb szükséges intézkedésekre
7. Összefoglaló

A környezeti vizsgálat alapelvei az egyes tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK sz. irányelvében kerültek megfogalmazásra. Az irányelvnek a hazai tervezési gyakorlatba való átültetését, a *környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény* (2004. évi módosítása) írja elő, míg ennek végrehajtásáról „Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról” szóló 2/2005. (I. 11.) sz. Kormányrendelet (továbbiakban: Kr) szól.

A környezeti vizsgálat célja, hogy a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében, előmozdítsa a környezet magas színvonalú védelmét és a környezeti vizsgálat (KV) alkalmazásával hozzájáruljon ahhoz, hogy *a környezeti szempontok beépüljenek a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok kidolgozásába és elfogadásába.*

A Kr alapján, az egyes településrendezési tevékenységek környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezettek, az alábbiak szerint:

- (2) **Környezeti vizsgálat lefolytatása mindig kötelező az alábbi esetekben:**
 - a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv esetén [1.§ (2) bek. a) pontja és 1.sz. melléklet]; vagy
 - olyan terv, illetve program esetén, amely a Natura2000 területre jelentős káros hatással lehet [1.§ (2) bek. bb) pontja] -
- (3) Környezeti vizsgálat lefolytatása eseti mérlegelés alapján (a várható környezeti hatások jelentőségének eseti meghatározása alapján):
 - a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv kisebb módosítása esetén [1.§ (3) bek. b) pontja], vagy
 - a település egy részére készülő szabályozási tervnél, illetve helyi építési szabályzatnál [1.§ (3) bek. a) pontja]; -

Jelen esetben a KV lefolytatására a Kr. 1.§ (1) bekezdése és (2) bek. a) pontja alapján kerül sor.

A KV Kidolgozója a fentieknek megfelelően, a településrendezési terv elkészítésének megrendelésével, illetve a szerződés megkötésével egyidejűleg döntött a tervhez kapcsolódó környezeti vizsgálat (KV) lefolytatásáról és az ehhez szükséges környezeti értékelés (továbbiakban: KÉ) elkészítéséről.

Mivel a Gógánfai Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozó 11 település¹ fejlesztési koncepciójának és településrendezési eszközeinek felülvizsgálata egyidőben, egymással párhuzamosan készül (ezt részben a tervdokumentáció szerkezete is tükrözi, leginkább a közös vizsgálati kötetek révén), a tervezésre és a KV-ra vonatkozó döntések is közösen születtek. Az együttműködési folyamat összefogója a Közös Önkormányzati Hivatal, felelős közreműködője a hivatal Kőrjegyzője.

A fentiekből következően a KÉ általános (esetileg konkrét településnévhez nem kötött) megállapításai valamennyi településre vonatkoznak.

A környezeti vizsgálat folyamata során, a terv megvalósulása esetén várható jelentős környezeti hatások prognosztizálását és értékelését, valamint az ezekhez kapcsolódó megállapításokat és javaslatokat, a jelen szakmai alátámasztó munkaanyag, a KÉ tartalmazza.

A településrendezési terv és azon belül jellemzően a környezetalakítási munkarész többnyire nem tud minden környezeti elemre jellemző egyenértékű adatokra támaszkodni. A településrendezési terv környezeti vizsgálatának törekednie kell az objektivitásra, de a vizsgálat alá vont terv adatainak jellegéből kiindulva, szükségszerűen szubjektív elemeket is tartalmazhat.

¹ Bazsi, Dabronc, Gógánfa, Hettyefő, Megyer, Rigács, **Sümeprága**, Ukk, Zalaerdőd, Zalagyömörő Zalameggyes

A környezeti vizsgálat a településrendezési tervvel *párhuzamosan* kerül lezárásra és az érintett nyilvánosság tájékoztatásával készül.

Ezért a vizsgálati folyamat során a kooperatív tervezés mellett, egy bizonyos szuverenitásra is törekedni, hogy a fejlesztési elképzelések területi vetületeinek környezeti szempontú értékelésénél, a befektetői szándékoktól elvonatkoztatott környezettudatos gondolkodás kellő súllyal megjelenjen.

Az eltérő érdekek ütköztetése és harmonizálása a KÉ keretében dolgozható ki, amely egyaránt *kötelező alátámasztó munkarésze* a KV-nak és a településrendezési tervnek is.

A KÉ dokumentációban értelemszerűen *a vonatkozó Kr fogalomrendszerét alkalmazzuk*. Ezek közül az egyértelműség kedvéért kiemeljük és közérthetően értelmezzük a leggyakrabban használt „*környezeti hatások*” fogalmát.

A továbbiakban a „*környezeti hatások*” fogalmát értelemszerűen gyűjtőkategóriaként használjuk és ez alatt értjük a *környezeti, táji, természeti hatások összességét*. Ezért nem soroljuk fel minden esetben e hármas kategória minden elemét, hanem többnyire összefoglalóan „*környezeti hatásokról*” beszélünk és csak indokolt esetben emeljük ki a *táji, a természeti* vagy éppen *más környezeti* összetevőt.

A KV/KÉ tárgyát képező településrendezési terv területe: **Sümeprága** közigazgatási területe, valamint annak közvetlen környezetének képe, ürfelvételen:

/Forrás: <https://www.google.hu/maps/place/Sümeprága>

A Környezeti Értékelés (KÉ) dokumentációja a településrendezési terv egyeztetési anyagának 2019. február-márciusi állapota, az előzetesen helyi önkormányzati és partnerségi egyeztetésre kiküldött, majd ezt követően közigazgatási véleményezésre szánt tervdokumentáció alapján készült. Ennek megfelelően tartalmazza valamennyi adatszolgáltató és véleményező szerv előzetes véleményezési szakaszban megküldött adatszolgáltatásának és előzetes észrevételeinek információit, illetve ezek tervi átvezetését.

Más oldalról, mód nyílt a helyi megbízói, képviselőtestületi, valamint partnerségi észrevételek, állásfoglalások figyelembevételére is a koncepcióval és rendezési tervszöveggel kapcsolatban.

A terv fenti egyeztetési állapota alapján készített *előzetes KÉ dokumentáció tervezet* a KV Kidolgozója 2019. március hóban nyilvánossá tette a helyben szokásos módon, a rendezési tervi munkarészek közzétételét követően. A KÉ tervezet április hó elejéig beérkezett önkormányzati és partnerségi vélemények alapján került kiegészítésre és átdolgozásra. Ezt követően bocsátja a KV Kidolgozója a KÉ-t véleményezésre, a Kr.8.§(3) szerinti egyeztetés lefolytatása céljából.

A KV Kidolgozója Sümegprága Településfejlesztési Koncepciója (TFK), Településrendezési és Szabályozási Terve (TSZT és SZT) kapcsán Környezeti Vizsgálat (KV) lefolytatását határozta el a település közigazgatási területére, különösen a tervmódosítással érintett területeire vonatkozóan. A KV és a KÉ értelemszerűen a *teljes közigazgatási területre* kiterjed, tekintettel arra a tervezési körülményre is, hogy a fentiek alapján elkészült Koncepció (TFK) és Településrendezési eszközök (TSZT, HÉSz) átfogó jelleggel és új szerkezetben, a *teljes közigazgatási területre vonatkozóan* készült el. Az ezeket elfogadó Határozat és Rendelet a jelenleg még hatályos TSZT-Határozat és HÉSz-Rendelet helyébe lép.

A KV kidolgozója Sümegprága Önkormányzata, az eljárás lefolytatója a megbízásából eljáró Közös Önkormányzati Hivatal (Gógánfa) a KV Környezeti Értékelésének (KÉ) készítésével a tárgyi településrendezési terv tervezőjét, a PESTTERV Területi- Település- Környezettervező és Tanácsadó KFT-t bízta meg.

A KV Kidolgozója előzetesen levélben kikérte a környezeti vizsgálatához készítendő KÉ tematikájáról a Kr 3.sz. mellékletében felsorolt környezet védelméért felelős szervek véleményét.

A KV szükségességére és a KÉ tematikára vonatkozó véleménykérést a tervindításhoz kiküldött előzetes tájékoztató levél foglalta magában. Erre a KV/KÉ tekintetében tematikai, területi konkrétumokat megfogalmazó válaszok nem érkeztek.

A munkaindító levélben foglalt előzetes tájékoztatást összefoglalva, némileg kiegészítve ismertetjük a tervezési alapadatokat és információkat, az alábbiakban.

Tervezési alapadatok:

A tervezési feladat:

- a *terv jellege és tárgya*: Sümegprága Településfejlesztési Koncepció (TFK), Településrendezési eszközei ((TSZT és SZT módosítás, valamint a helyi építési szabályzat (HÉSz) elkészítése;
- *tervezési terület*: Sümegprága teljes igazgatási területe, különösen annak módosításokkal érintett részei².

A terv célja:

A tervezés célja az önkormányzati elfogadásra alkalmas TFK, Településszerkezeti és Szabályozási terv (TSZT és SZT), továbbá a helyi építési szabályzat (HÉSz) elkészítése, Az 1997 évi LXXVIII. Törvényben (Étv) előírt feltételek teljesítése: a településrendezési feladatok megoldása és az építési feltételek biztosítása, összhangban a táj- természet- és környezetvédelmi, valamint a közösségi és magántulajdonosi érdekekkel.

² a tervlapokon ábrázolt konkrét területfelhasználási, övezeti változtatások értelemszerűen csak az igazgatási terület egy részén tervezettek, de a szöveges munkarészek a törvényi előírásoknak megfelelően a teljes igazgatási területre vonatkoznak.

A vizsgált terület elhelyezkedése

Sümeprága község táji – természetföldrajzi fekvését, a Veszprém megyén belüli perifériális elhelyezkedését, táji – települési, környezeti jellemzőit a terv helyzetfeltáró vizsgálati kötete ismerteti. Az értékelés alá vont terület Sümeprága belterületének és külterületének közigazgatási határ által határolt teljes területe, melyen belül a részletes környezeti vizsgálat és értékelés a területfelhasználási változás által érintett részterületekre terjed ki.

A település fekvéséből, adottságaiból adódóan táj- és természetvédelmi szempontból érzékeny, környezetvédelmi szempontból kevésbé érzékeny térség része. Természeti szempontból legértékesebb területe a jellemzően egytömbben levő nagy, összefüggő erdőterülete, - ugyan nem áll egyedi védelem alatt, de érintik a Natura2000 természetvédelmi kijelölés alá eső területek és döntő részben az országos ökológiai hálózat (OÖH) magterületi övezetéhez tartozik.

A dokumentáció bevezető fejezetéhez csatolt Google-úrfelvétel is jól szemlélteti az igazgatási terület táji megosztottságát: a megyehatáron túlnyúló nagyobb erdőség a község déli - délkeleti, magasabb fekvésű külterületét fedi, a község alacsonyabb fekvésű síkvidéki területei mezőgazdasági területek. A történetileg kialakult települési terület ez utóbbihoz kapcsolódik.

Az igazgatási terület egésze felszíni vizekben szegény, de Sümeprága területén található a Marcal forrásai.

A településrendezési jogi helyzet: a település jelenleg rendelkezik az Étv-nek megfelelő hatályos településrendezési eszközökkel, ezek előírt határidőn belüli felülvizsgálata nem történt meg, jelenleg van folyamatban, 2017-ben indult meg. Ez eljárás magában foglalja a terv kismértékű részleges módosítását is.

A már említett tervezést előkészítő eljárást követően a KÉ tartalmát, tematikáját KV-t lefolytató önkormányzat és hivatalának iránymutatása alapján állítottuk össze, a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 7.§-ában foglaltak figyelembevételével. A tematika meghatározásánál a kidolgozók négy fő szempontrendszeret vettek alapul:

- a KR 4. számú mellékletében szereplő általános tartalmi követelményeknek, a vizsgálat tárgyául szolgáló jelen településrendezési tervre vonatkozatható részeit;
- a környezet védelméért felelős szerveknek a tematika kialakításával kapcsolatban adott javaslatait;
- az Önkormányzatnak, a környezeti vizsgálat kidolgozójának, valamint a környezeti vizsgálat és értékelés tárgyát képező településrendezési terv készítőjének és az előzetesen véleményt nyilvánító érintett nyilvánosság (lakosság) elvárásait;
- illetve a környezeti értékelést (KÉ) készítő munkatársak és konzulensek javaslatait, észrevételeit.

Egyéb, a Kr. tematika („4. számú melléklet a 2/2005. (I. 11.) Korm. Rendelethez”) szerinti KÉ szempontok figyelembevétele:

- Megállapítható, hogy a terv megvalósításából nem származhatnak országhatáron áttérjedő jelentős, káros környezeti hatások, - a terület földrajzi elhelyezkedéséből, jellegéből és a fejlesztések visszafogott mértékéből is következően.
- A tervezés várható környezeti hatásaival kapcsolatos egyéb információk: a település mérsékelten tagolt domborzati adottságokkal rendelkezik, a táj- és településszerkezet is ennek megfelelően alakult. Fokozott figyelmet kell fordítani a telekosztási rendszer és beépítések minőségére, tájban való megjelenésére, az épített és a táji környezet összhangjának megteremtésére. Itt kell megemlítenünk, hogy a Település Arculati Kézikönyve (TAK) és Településképi Rendelet (TKR) közvetlenül a tervezést megelőzően készült, közös előkészítő eljárás és adatszolgáltatás alapján. Tájképi szempontból is színvonalas építészeti és zöldfelületi kialakítás és tájbaillesztett beépítés esetén a tájképi – környezeti károk elkerülhetők. Ezért szükséges a településszerkezeti és a szabályozási tervi szinten is a körültekintő eljárások alkalmazása, kiegészítve - a 2017-ben lehetővé tett települési arculati ajánlásokkal (TAK) és településképi szabályozással (TKR) – is.
- A terület fekvése, táji – környezeti kapcsolatai, térségi- és települési szintű területfelhasználási és övezeti besorolása egyértelműen kizárják a jelentősebb környezeti szennyező hatásokkal járó területfelhasználási változtatásokat (sugárzás- és fertőzésveszélyes ipari, hulladékkezelési, stb.

tevékenységek). A külterület déli része bányászat által érintett, de jelentősebb ipari tevékenységek nincsenek jelen. A Sümegprágai kisebb telephelyek közül egy sincs gazdasági - ipari (Gip), vagy Gksz övezetbe sorolva. A lakó- vagy vegyes területen jelenleg folytatott termelő és szolgáltató tevékenységek folytatásához általában védőtávolság biztosítása nem szükséges, kivéve a zavaró hatású és mértékű állattartást, amely egyes lakótelkeken előfordul.

A területeken – besorolásuktól függetlenül - jelenleg nem figyelhetők meg környezeti problémák, káros környezeti hatások, de néhány állattartó telephely képe, utcaképi és környezeti hatása intézkedést igényel.

- Egyéb jelentősebb, településszerkezeti és településképi problémákat okozó, potenciálisan vizuális környezetszennyezési és más zavaró hatások a településen nem jelentkeznek. Ebből a szempontból potenciális veszélyeztető források sem állapíthatók meg.

Az előzményeket és a tematika tartalmi vázát az alábbi fejezet ismerteti.

1.1. ELŐZMÉNYEK, KÜLÖNÖSEN A TEMATIKA TARTALMA

A környezeti értékelés előzményei, a környezet védelméért felelős szervek KV szükségességével és KÉ tematikával kapcsolatos véleményeinek összefoglalása

A terv indításhoz a KV Kidolgozója áttekintő tájékoztatást adott a terv várható tartalmáról, programjáról és az ezek kapcsán a várható környezeti hatásokról az előzetes véleménykérő („0-körös” munkaindító) levelében.

A településrendezési terv módosításával kapcsolatban a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 4-5.§-ainak megfelelően az Önkormányzat az előírt tájékoztatás megadása után kikérte a környezet védelméért felelős szervek szakvéleményét a környezeti vizsgálat készítéséről, illetve tematikájáról.

A munkaindító levelekben foglalt előzetes tájékoztatásra érkezett válaszokat, valamint a beérkezett közigazgatási és partnerségi véleményeket is felhasználva készített tervezetet a KÉ - tematika megállapításához. A környezet védelméért felelős szervek többsége nem nyilatkozott a KV szükségességéről (ez a jelen helyzetben nem is szükséges, mivel a KV szükségességét jogszabály írja elő), a KÉ tematika tárgyában sem tettek egyedi javaslatot: a Kr 4.sz. mellékletre hivatkoztak.

A vélemények figyelembevétele a KÉ tematika meghatározása során.

/1/ A KV lefolytatásának szükségességével kapcsolatban több negatív, a KV szükségtelenségére vonatkozó állásfoglalás érkezett, amelyek figyelembevételére nem volt lehetőség, mivel az ilyen típusú településrendezési eljáráshoz a jogszabály (Kr.) **kötelező** jelleggel írja elő a KV lefolytatását (l. fent).

/2/ A KV lefolytatásához szükséges Környezeti Értékelés (KÉ) *tematikájának* meghatározásához – az általános jogszabályi hivatkozásokon túl – különleges, ezek körét érdemben szűkítő, vagy részletező - javaslat, speciális tartalmi követelményt megfogalmazó igény nem érkezett.

A terv és a KV előzetes véleményezési szakaszában beérkezett valamennyi államigazgatási és partnerségi nyilatkozat, állásfoglalás és adatszolgáltatás elérhető a terv és a KV-KÉ dokumentáció cd formátumán levő külön mappában.

A KV kidolgozója az előzményeket figyelembe véve közösen dolgozta ki tematikai javaslatát valamennyi érintett településsel és a KÉ készítőjével, amelynek lényegi eleme, hogy a Kr 4.sz. melléklet általános tartalmi követelményei a település és a tervezési feladat jellegének megfelelően kerüljenek értelemszerű leszűkítésre és alkalmazásra.

Egyedi, speciális követelmények megállapítása nem indokolt, a konkrét vizsgálat és értékelés elvégzése a jelentős területfelhasználási változással érintett területekre szükséges, az alábbi szempontrendszer szerint.

A változások, illetve az általuk keltett környezeti hatások várható:

- iránya, jellege,
- erőssége,
- intézkedési következménye;

védett, vagy egyéb természeti érintettség esetén a táji-természeti érték megtartásának meghatározása.

Megszorításként előre bocsátandó, hogy a KÉ készítés során *nem lehet részletesen vizsgálni* az egyes területeken folytatott (gazdasági, stb.) tevékenységek, illetve az ott alkalmazott esetleges technológiák környezetre gyakorolt meglévő vagy feltételezett hatásaival kapcsolatos tényezőket, különösen amennyiben azok a környezeti hatásvizsgálatról szóló 314/2005.(XII.25.) Kormányrendelet hatáskörébe tartoznak, így ezek a településrendezési terv, illetve azon keresztül az építésszabályozás feladatkörén kívül esnek. Szükséges viszont figyelembe venni a környezeti hatásvizsgálatokat, illetve az ezek alapján kiadott környezethasználati engedélyeket, amennyiben ezek a rendezési terv készítéséhez is rendelkezésre állnak.

Megállapítható, hogy *Sümeprága* esetében ilyenekkel nem rendelkezik a KV Kidolgozója.

1.2 – 1.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS ILLESZKEDÉSE A TERVEZÉSI FOLYAMATBA: A KÉ TERVEZÉSI FOLYAMAT MÁS RÉSZEIHÉZ VALÓ KAPCSOLÓDÁSA; A KÉ KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A TERV ALAKULÁSÁRA

Az Önkormányzatnak a környezeti vizsgálattal kapcsolatos elvárása az volt, hogy – a jogszabályi előírásoknak megfelelően – a környezeti vizsgálat a településrendezési tervezés egyeztetési szakaszával párhuzamosan, a tervezési folyamat integráns részeként, azzal szoros együttműködésben készüljön.

A településrendezési terv készítésével kapcsolatban az Önkormányzat részéről az egyik legfontosabb igény volt, hogy az esetleges környezeti kockázatok már a településrendezés tervezési szakaszában feltárára kerüljenek, hogy az esetlegesen felmerülő, potenciálisan releváns problémakörökben külön szakvélemények, hatásbecslések szükségessége eldönthető legyen. Ilyen problémaköröket azonban nem határoztak meg az előkészítés során, a KÉ elkészítését a tervezéshez rendelkezésre álló információk alapján – külön szakvélemények, tanulmányok, stb. *nélkül* - kell megoldani.

A településrendezési terv előkészítése során lezajlott az *eltérő területfelhasználási alternatívák vizsgálata (pl. a gazdaságfejlesztési és a lakóterületek kijelölése)* és ezek közül került kiválasztásra a településrendezési terv egyeztetési anyagába bekerült, viszonylag alacsony intenzitású területfelhasználás, amelyre a tervmódosítás készül. A tervezés során sajátos problémaként merült fel a hatályos tervelőzmény által részletesen nem szabályozott külterületek agrár termőhelyi adottságoknak megfelelő tájhasználati módjainak, a kialakult művelési ág szerkezetnek megfelelőbb területfelhasználási rendszerének kialakítása. Megoldást kellett találni a sajátos mezőgazdasági igényeknek (pl. a kialakult zártkerti, kertgazdasági művelés fenntartása) is megfelelő tájszerkezet kialakítására. *A KÉ feladata ezen terv várható környezeti hatásainak elemzése és a környezeti szempontok előtérbe helyezése a soron következő döntések alkalmával.*

A településrendezési terv készítése során nem kerültek kialakításra olyan dokumentált alternatívák, amelyek környezeti hatásaikban jelentősen különböznek, hanem konzultatív tervezési folyamat részeként, a változtatási elképzelések folyamatos mérlegelése alapján alakult ki a dokumentált tervállapot, amely ennek következtében nem tartalmaz a környezetre veszélyes, illetve azt aránytalanul terhelő javaslatokat.

A várható környezeti hatások megítélését illetően véleményeltérés nem merült fel.

A KÉ kidolgozása az egyeztetési tervanyag kidolgozásával párhuzamosan kezdődött meg. Államigazgatási szervekkel történő egyeztetésére a településrendezési eszközök közbenső szakmai véleményének megkérésével párhuzamosan kerül sor. A KÉ végleges eredményei a terv véleményezési folyamatának lezárását követően fogalmazhatók meg és ajánlott a záró egyeztetési és előterjesztési dokumentációba való átvezetésük is.

A településrendezési tervezési folyamathoz leginkább alkalmazkodó, kétfázisú környezeti értékelés lefolytatását irányozta elő a KV Kidolgozója.

A fenti módszerrel biztosított a tervezéssel párhuzamos, folyamatos oda – visszacsatolás lehetősége, környezeti értékelés integráns illeszkedése a tervezési folyamatba.

1.4. A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRT FELELŐS SZERVEK ÉS AZ ÉRINTETT NYILVÁNOSSÁG BEVONÁSA, AZ ÁLTALUK ADOTT VÉLEMÉNYEKNEK, SZEMPONTOKNAK A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TÖRTÉNŐ FIGYELEMBEVÉTELE, AZ INDOKOK ÖSSZEFOGLALÁSA

A vélemények figyelembevétele a KÉ tematika meghatározása során

A KV kidolgozója a környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság előzetes véleményét figyelembe véve közösen dolgozta ki tematikai állásfoglalását a KÉ készítőjével, amelyet a szükséges konzultációk lefolytatását követően, instrukcióival együtt átadott a KÉ kidolgozójának.

A mérlegelési körbe tartozó előzményi véleményeket a KV kidolgozója teljeskörűen figyelembe vette, indoklásra szoruló eltéréssel nem élt. Különös tekintettel volt a természet- és környezetvédelmi szervek által nyújtott információkra és figyelemfelhívásokra.

Egyéb különleges igénnyel a KÉ tematikája és készítése kapcsán a KV Kidolgozója nem élt.

A folyamat részletes leírását a fenti 1.1-1.3. sz. fejezetek tartalmazzák.

1.5. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSÉHEZ FELHASZNÁLT ADATOK FORRÁSA, AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER KORLÁTAI, NEHÉZSÉGEK (MINT PL. TECHNIKAI HIÁNYOSSÁGOK, BIZONYOS ISMERETEK HIÁNYA STB.), AZ ELŐREJELZÉSEK ÉRVÉNYESSÉGI HATÁRAI, A FELMERÜLT BIZONYTALANSÁGOK

A tervezési környezetből, valamint környezeti értékelés tartalmából és módszertanából adódó keretek és korlátok

A tematika kialakításánál alapelveként adott, hogy az értékelés csak a településrendezési terv várható környezeti hatásait értékeli. Ebbe beleértendő a *településfejlesztési koncepció* (TFK) értékelése is, mivel jelen esetben ennek hatásai nem manifesztálódhatnak, ugyanis párhuzamosan, egy eljárás keretében készül a tervvel, így nincs lehetőség szuverén hatásainak érvényesülésére.

A KÉ viszont nem vállal és nem vállalhat fel olyan feladatokat, melyeket más tervezési feladatok során kell megoldani (pl.: környezeti hatásvizsgálat, települési környezetvédelmi program, környezeti állapot mérések, vízgazdálkodási terv, engedélyezési terv, rekultivációs terv, stb.). A KÉ településrendezési tervhez készül, engedélyezési és kiviteli tervi szintű problémákkal nem, vagy csak utalásszerűen foglalkozhat (pl. a továbbtervezési feladatok vagy a monitoring megfogalmazása kapcsán). A KÉ-nek ugyancsak nem tárgya a fejlesztési közgazdasági (pl. ingatlanérték, befektetés megtérülés, stb.) típusú összefüggések vizsgálata és értékelése.

Az értékelés tárgya:

Mivel az értékelés a településrendezési terv (és a fentiek szerint a TFK) várható környezeti hatásait vizsgálja, ezért az értékelés tárgya alapvetően a következőkre terjed ki:

- településszerkezeti (és térségi) összefüggések;
- a tervben megfogalmazott övezeti átsorolások, területfelhasználások és területhasználatok várható környezeti hatásai, *különleges tekintettel a mező- és erdőgazdasági tájszerkezet alakítására, valamint a hagyományos településszerkezetbe nem illő falurészek megfelelő rendezésére;*
- a területhasználatokhoz kapcsolódó építési szabályozás várható környezeti hatásai,
- egyéb településrendezési szakági összefüggések (pl. környezetalakítás, zöldfelületi- és közműellátás, közlekedés).

A környezeti értékelésnél fontos kérdéskör, hogy a területhasználat milyen mélységére és időbeliségére terjed ki:

- a területhasználatok és az ezekhez kapcsolódó építési feltételek várható környezeti hatásainak értékelése a településtervezésben használt területi bontáshoz igazodik, vagyis területfelhasználási egység, illetve övezeti szintű.
- A meglévő és megmaradó területhasználatokat a településrendezési terv olyan adottságnak tekinti, amelyek vagy a korábban készült tervek megvalósulásából származnak, vagy a természetben kialakult állapotban vannak és módosításukra a jelen terv keretei között nem merült fel igény. A környezeti értékelés csak a vizsgálat tárgyát képező településrendezési

tervben tervezett új, vagy módosított területfelhasználások és övezetek várható környezeti hatásait értékeli.

Az előzőekből következik, hogy a településrendezési terv környezeti értékelése alapvetően a *tervezett, illetve módosításra kerülő* területfelhasználási, övezeti, valamint építésszabályozási változtatások várható környezeti hatásaira vonatkozik.

A KÉ a terv, azon belül is a tervezett elemek megvalósítása esetén a környezeti hatást kiváltó tényezők, a várható környezeti hatások, valamint ezek környezeti következményeinek előrejelzésére tehet kísérletet, illetve fogalmazhat meg (pozitív vagy tiltó jellegű) javaslatokat.

A környezeti értékelés készítéséhez a tervezett területek környezetállapotáról *csak részlegesen állnak rendelkezésre egzakt és egyenértékű adatok*. Jellemzően nem a területre megfogalmazott építési feltételeknek, hanem az ott folytatandó tevékenységeknek vannak környezeti hatásai. /Jelenleg nincs olyan előírt és elfogadott metódus, amely a különböző területfelhasználatok és építési feltételek várható környezeti hatásait, különösen a *tervezett területek* esetében biztonsággal előre jelezhetné./

Ezért a környezeti értékelés a különböző területfelhasználások várható környezeti hatásainak és következményeinek leíró jellemzésénél valószínűsít és a feltételezhető változási irányokat (tendenciákat) veszi alapul, empirikus szakmai tapasztalatok alapján, a mértékeket illetően (a null-állapot egzakt adatainak és mérési lehetőségek híján) legfeljebb a becslés szintéig mehet el.

Az értékelés tematikája és korlátai:

Az értékelés a következő fontosabb témakörök szerinti bontásban készül:

- A tervezett változtatások rövid összevetése a fontosabb tervek környezet- táj- és természetvédelmi céljaival:
 - országos és térségi területrendezési tervek (OTrT, Veszprém megyei TrT.)
 - a településfejlesztési koncepció, illetve a releváns programok területre vonatkozó célkitűzései,
 - az országos ökológiai hálózat (OÖH) érintett területének, - *magterületi és puffertérületi* övezetének valamint az egyéb természeti – természetközeli területek védelme,
 - az országos *tájképvédelmi* övezet érintettsége,
 - *Natura2000 védett területek* érintettsége,(az OÖH ökológiai folyosó övezete, az érzékeny természeti területek (ÉTT) és egyéb védett területek itt nem érintettek).
- A tervezett változtatások megvalósulása esetén a környezeti hatások, illetve környezetterhelés változások várható alakulása a hatásviselők:
 - a talaj, a felszíni és felszín alatti vizek,
 - a zajállapot és levegőminőség,
 - a táji és települési környezet,
 - a táj- és természeti értékvédelmi területek,valamint a hulladékgazdálkodás esetében.

A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása elsősorban a *vizsgálat tárgyát képező terv*, vagyis a településrendezési terv, annak részei: a településszerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, valamint a megalapozó és alátámasztó szakági munkarészek. Ezeken kívül *adatforrásként szolgáltak még* az előzményi területrendezési tervek, légifotók és úrfelvételek, saját helyszíni bejárások és felvételek, valamint az Önkormányzat és Hivatal által rendelkezésre bocsátott, továbbá a helyi társadalom tagjaitól, szerveitől származó információk.

A fentiekén túl, külön a környezeti értékelés készítéséhez nem készült sem átfogó, sem egyes környezeti elemekre kiterjedő kutatás, állapotfelmérés, mivel ez részben a *települési környezetvédelmi program megalapozó vizsgálatainak, részben kivitelezéshez szorosan kapcsolódó tervezés feladata*.

A közelmúltban a településen környezeti hatásvizsgálatra kötelezett tevékenység nem került engedélyezésre, ezért mélyebb előkészítő környezeti mérésekről, kutatásokról, szakvéleményekről, felmérésekről nincs tudomásunk az érintett területen³. (A tervindító adatszolgáltatás során 2 konkrét környezeti tárgyú információhoz jutott az Önkormányzat. A környezet- és természetvédelmi szervek

³ A KV Kidolgozója nem rendelkezik a települést érintő esetleges környezetvédelmi vizsgálatok dokumentációival, illetve az ezekről való információkkal. Amennyiben ilyenek készültek régebben, azok a jelen településrendezési eljárásra nincsenek hatással, meglévő adottságként kezelhetők.

megadták a táj- és természetvédelmi lehatárolásokat (itt: OÖH, Natura2000, tájképvédelmi övezet) a hozzá tartozó leírásokkal. Emellett a VIZIG általános és részletes tájékoztatást adott az terület hidrogeológiai tulajdonságairól és vízrajzáról.)

A KÉ alapadatként a tervezés során feltárt vizsgálati és tervi eredményekre, valamint szakhatósági és önkormányzati adatszolgáltatásokra támaszkodhatott.

Így az értékelés során alkalmazott módszer korlátjainak többsége a környezeti értékelés tárgyául szolgáló településrendezési terv metodikájából fakad. Ezek a korlátok azonban nem gátolják a KV folyamat alapvető céljának, a tervezés során, illetve következtében fellépő, potenciálisan negatív környezeti hatásokkal járó beavatkozások kizárásának vagy változtatásának elérését.

A településrendezési terv a különböző adottságú és célú területegységeket sorolja be valamilyen *tervezett területfelhasználásba, illetve övezetbe. Általánosságban egyetlen területfelhasználásról sem állítható, hogy környezetterhelő és az sem, hogy milyen mértékben. A környezetterhelés az ott lehetőségessé váló tevékenységből fakad, amire viszont a településrendezési tervnek korlátozottan van hatása, - a Hész tevékenységet közvetlenül nem szabályozhat.* Bármely övezetben folyó tevékenység (legyen az akár gazdasági, lakó, vagy közlekedési, stb.) lehet környezetterhelő, vagy akár környezetbarát is.

Egy-egy övezetben, az övezetre vonatkozó építési előírások teljesítése esetén, akár többféle tevékenység is megjelenhet, melyek akár folyamatosan is változhatnak, s *a környezetre gyakorolt hatásuk tekintetében időben és térben is változatos képet mutathatnak.*

Bizonytalansági tényező az is, hogy a rendezési terv csak lehetőségeket biztosít arra, hogy a különböző területeken, a tervezett új területfelhasználások, illetve övezetek megvalósuljanak. A tényleges megvalósulás már többnyire a piaci résztvevőkön, a gazdasági élet szereplőin, a hatóságokon és a lakosságon múlik.

E metodikai korlátokból adódó bizonytalanságokat változó mértékben szűkíthetik a HÉSz előírásai, amelyek területfelhasználási, rendeltetésekre vonatkozó és építési szabályozást tartalmaznak.

Az előrejelzések érvényességi határai

- időben változatos képet mutatnak, és ezzel biztosíthatják a szükséges rugalmasságot, de növelhetik a bizonytalanságot is. Szerkezeti tervi (TSZT) szinten megjelenhetnek a hosszabbtávú szándékok is, szabályozási szinten az azonnali intézkedések, amelyeknek azonban szintén vannak hosszabb időtávra kiható következményei is. Az előrejelzések időbeliségének elvileg rövid távú korlátot szab a terv esetleges későbbi módosítási lehetősége.

Ezen kívül rövid, vagy akár hosszú távú változásokat idézhetnek elő a településrendezéssel és a környezetvédelemmel összefüggő jogszabály változások is, és ezeknek a napi gyakorlatban történő alkalmazásai is.

A tervezést és így KÉ készítést is befolyásolta az a rendezett építésjogi helyzet, hogy a település nem teljeskörűen rendelkezett a hatályos jogi környezetnek (Étv+) megfelelő településrendezési eszközökkel. Az aktuális tartalmi követelményeknek megfelelő *települési környezetvédelmi program* (TKP) hiánya is erősen korlátozza a településrendezési és környezetalakítási információk körét. Emellett más települési szintű környezetvédelmi koncepcióval, stratégiával, állapotfelméréssel sem rendelkezik a község, ami a KÉ készítés mélységét ugyancsak behatárolja. Ehhez kapcsolódik a már fent említett mért adatok, idősoros adatbázisok hiánya, valamint az adatszolgáltatás részlegessége. Ehhez járul még a településrendezési tervezés központi (állami vagy megyei) támogatásának hiánya, amely a tervezéshez kötelezően elkészítendő tanulmányok és vizsgálatok, így a Környezeti Vizsgálat (KV) elkészítésére is vonatkozik. Ennek következtében a forrásokban nem dúsuló települési önkormányzatok szűkös anyagi lehetőségei is *korlátozzák a helyi környezeti állapot felmérésére és monitorozására irányuló lehetőségeket*, illetve a környezeti állapot javítását célzó kutatások, prognózisok, meglapozott programok kidolgozásának esélyeit.

Ez országos szintű probléma, de Sümegprága esetében kevésbé érvényesülnek ezek a negatív tendenciák, mivel környezeti szempontból viszonylag kedvező adottságokkal rendelkező és dinamikájában korlátozott település.

Az országos szintű monitoring rendszerek (talaj monitoring, vízminőség megfigyelő pontok, természetvédelmi állapotfelmérés, stb.) érintik a települést is, de ezek adatairól a község nem kap folyamatos tájékoztatást és internetes formában is csak részlegesen a hozzáférés.

Egyes adatbázisok (elsősorban a természetvédelem, a vízvédelem) a településre közölnek adatot, amelyeket a terv felhasznál. Más alapadatok részben (pl. levegőszennyezés, hulladék), vagy teljességgel (pl. zaj- rezgésártalmak⁴, zöldfelületi statisztika, stb.) a korlátozás nélkül hozzáférhető adatbázisokból hiányoznak.

Ezeket a korlátozó körülményeket a tervi dokumentáció megalapozó fejezetei megfelelő részletességgel feltárják, és a rendelkezésre álló, elérhető adatbázisok információit összegyűjtik és elemzik. Ha nem is képes a tervi vizsgálat egy teljeskörű környezeti alapállapot felvételre, de áttekintő szinten egy hiteles képet nyújt a települési környezetminőség általános állapotáról, a terhelési mutatók feltételezhető szintjéről, a környezeti hatások és a környezet teherbíró képességének becsülhető egyenlegéről.

A településen kisebb-nagyobb problémaként meghatározható környezeti hatások és állapotjellemzők a terv konkrét módosítási programjától *függetlenül* állnak fenn (pl. a szennyvízkérdés, vagy a helyi értékvédelem végleges megoldása), vagyis jellemzően nem az aktuális módosítások azonosíthatók környezeti ártalmak, szennyezések, negatív hatások kiváltó okaiként.

A tervmódosítás szoros függvényeként minősíthető kérdés nem merül fel. A területfelhasználási változatok környezeti hatásai sem jelentősek, viszont nem csak környezeti, hanem más település-stratégiai szempontok határozzák meg a végső döntéseket.

A tervezés során környezeti szempontból is értékelt módosítások hatása többnyire semleges, néhány esetben kedvező, ahol megfelelő területfelhasználási és övezeti besorolással segíti elő egyes területek rendezett állapotának elérését.

A területfelhasználási módosítások tervben javasolt megoldásainak várható környezeti hatásait a KÉ következő fejezetei értékelik.

⁴ a vonatkozó jogszabály szerint a község települési zajtérkép készítésére nem kötelezett

2. A TERV - ÉS A KIDOLGOZÁSOKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK - RÖVID ISMERTETÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

A tervezési feladat

- *a terv tárgya:* Sümegprága Településrendezési Terve: TSZT és HÉSZ elkészítése, a TFK alapján;
- *a terv címe:* Sümegprága Településfejlesztési Konceptiója (TFK) és Településrendezési eszközei: Településszerkezeti Terve (TSZT), Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási Terve (HÉSZ+SZT)”;
- *típusa:* Étv szerinti (OTÉK és „Kódex” alapú) településfejlesztési koncepció és településrendezési terv, előre meghatározott részleges módosítási tartalommal;
- *tartalma:* új településfejlesztési koncepció (TFK) alapján településszerkezeti terv (TSZT), helyi építési szabályzat (HÉSZ) módosítása, teljeskörű átdolgozása;
- *tervezési terület:* a koncepció, a szerkezeti terv, a szabályozási terv és a helyi építési szabályzat kidolgozása a település *teljes közigazgatási területére* készül (ebből a módosítások területe összesen ~93 ha, a közel 580 ha igazgatási terület ~17 %-a).

2.1. A TERV CÉLJAINAK, TARTALMÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE, KIEMELVE A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SZEMPONTJÁBÓL FONTOS RÉSZEKET

A terv célja

A település területén korlátozott fejlődési folyamatok mérsékelt területigényének és az ehhez kapcsolódó építés feltételeinek biztosítása, elsősorban *lakó- és gazdasági területi, valamint turisztikai és idegenforgalmi adottságok jobb kihasználása*, illetve megteremtése. A helyi védelmi és fejlesztési elképzelések összehangolásához és megvalósításához szükséges a megfelelő településrendezési eszközök biztosítása.

A terv célja a magasabbrendű jogszabályok által biztosított keretek közötti településszerkezeti, területfelhasználási és építésszabályozási feltételek meghatározása, figyelemmel a környezeti- táji- természeti szempontok érvényesítésére, a problémák elhárítására és az értékek védelmére.

A terv tartalmának rövid összefoglalása

Az összeállítás a településszerkezeti terv, szabályozási terv és az alátámasztó munkarészekben (műleírásban) lévő adatok, illetve a szakvélemények megállapításainak felhasználásával készült.

A tervezett változtatások öt fontosabb területet ölelnek fel:

- 1/ a beépítésre szánt területek rendezése, elsősorban a már meglévő lakóterületi beépítések megfelelő övezeti besorolása, átsorolása, másodsorban a konfliktusmentesen feltárható bővítési lehetőségek kijelölése; - a kijelölt, de még nem kialakított fejlesztési területek fekvésének, környezeti adottságoknak megfelelő átsorolása, illetve kijelölt, a fel nem használt beépítésre szánt és nem szánt területek övezeti felülvizsgálata;
- 2/ külterület ökológiailag érzékenyebb (csak részben védett) területi besorolásának felülvizsgálata;
- 3/ formális jellegű övezeti átsorolások – az időközbeni jogszabályi változások miatt -, valamint az egyes különleges építési övezetek (pl.: temető, sportpálya) beépítésre nem szánt területi átsorolásai;
- 4/ az ezekhez szükséges települési és műszaki infrastruktúra fejlesztése,
- 5/ táj- és természetvédelem biztosítása, zöldfelületek, mező- és erdőgazdasági területek övezeti rendszerének felülvizsgálata.

a) A tervezett beépítésre szánt és nem szánt területi változások összefoglalása

A Településszerkezeti terven jelölt területfelhasználási változások, a TSZT változások területi mérlege. Az összesített területi mérleg a módosítások jellege a beépítésre szánt és nem szánt területi tervezett változásokat illetően a terv Területfelhasználási változások adatai és mutatóit összefoglaló táblázata:

1.sz. táblázat

A TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVI MÓDOSÍTÁS TERÜLETEI					
	Módosítás sorszáma	Helyrajzi szám	Terület ha	TSZT Területfelhasználás módosítás hatályos tervezett	
1.Beépítésre szánt területi növekmény	12	55/4	0,1	Z zöldterület	55/4
0,1 ha					
2. Beépítésre szánt területen belüli terület-felhasználás változások					
összesen			0,0		
3. Beépítésre szánt terület átminősítése Beépítésre nem szánt területté	1	060/6 hrsz.	1,21 ha	K-ksz köszínház területe	Kb-B bánya terület
	3a	1100 hrsz.	0,61 ha	K különleges terület (temető)	Kb-T különleges beépítésre nem szánt temető
	6a	044 hrsz.	0,26 ha	Lf falusias lakóterület	E erdőterület
	6b	044 hrsz.	2,57 ha	Lf falusias lakóterület	Má mezőgazdasági terület
összesen			4,65 ha		
4. Beépítésre nem szánt területen belüli terület-felhasználás változások	2	038, 039/1 hrsz.	1,46 ha	Z zöldterület	Kb-Sp különleges sport terület
	3b	1102 hrsz.	0,6 ha	Mk mezőgazdasági terület	Kb-T különleges beépítésre nem szánt temető
	4	06065, 060/7, 060/21 hrsz.	21,37 ha	Kb különleges bánya terület	E erdőterület
	5	029/4 hrsz.	4,58 ha	Z zöldterület	Má mezőgazdasági terület
	7	több külterületi hrsz., (felsorolásukat l. a műleírásban)	18,77+2,46 2,17+4,59 17,61	Má mezőgazdasági terület	Tk természetközeli terület
	8	021/5a 025a 027/13a 032/20b	0,63 3,06	Má mezőgazdasági terület	V vízgazdálkodási terület
	9	03/2, 039/2a, 039/1	1,65	Má mezőgazdasági terület	E erdőterület
	10	048	5,76	E erdőterület	Kb-B bánya terület
	11	034/12	1,97	Má mezőgazdasági terület	Kb-Ne napelempark terület
összesen			86, 68 ha		

Az időben elnyúló tervezési folyamat során néhány módosítás tartalma változott, a fennmaradó 15 módosítás környezeti szempontból is semleges vagy kedvező hatásúnak minősíthető, a terv időközben lezajlott helyi véleményezésének eredményeit is figyelembe véve.

Mindösszesen kerekítve mintegy **92,37 ha**, a TSZT szinten, a területfelhasználási besorolásában változó terület. Ez a közigazgatási összterület ~8%-a, azonban, ha ebből kivesszük a Beépítésre nem szánt területen belüli illetve azt növelő területfelhasználás változásokat, az egyéb – beépítésre szánt területi változások módosítások (~0,1 ha) elenyészőek. Ebből következően a TSZT szintjén összességében nem túl nagy mértékű változtatások, várhatóan alacsonyszintű hatásokat generálnak. A területileg legjelentősebb változások nem a környezeti hatáserősség szempontjából prominens beépítésre szánt és nem szánt kategóriák *között*, hanem a beépítésre nem szánt kategórián belül történnek és ezek döntő többsége *pozitív hatású*, a végső BAé egyenleg pozitív: **~+326 pont**. A beépítésre nem szánt területen belüli változások egyenlege ~+330 pont, az összes többlet 101,2 %-a, vagyis több, mint a végösszeg, ami rámutat a kategórián belüli pozitív változások erősségére. *Ezen belül a legjelentősebb pozitív hatású átsorolások a természeti területi és az erdőterületi kijelölések.*

Összességében ***minimális új beépítésre szánt terület kijelölés történik*** (~0,1 ha) a tervmódosítás során és ez is alapvetően hozzájárul a jelentős aktivitásérték többletéhez.

A településszerkezeti szintű területfelhasználási változások várható hatásainak, további részletes értékelését az alábbi fejezetek tartalmazzák.

A TERÜLETFELHASZNÁLÁSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÉS SZABÁLYOZÁSI JAVASLAT ÖSSZEFOGLALÁSA

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓ- ÉS VEGYES TERÜLETEK:

A település mai belterületének legjelentősebb kiterjedésű beépítésre szánt területei a lakóterületek.

A községben a lakónépesség döntően a központi belterületen koncentrálódik. A belterület a közigazgatási terület északi felén helyezkedik el. Területfelhasználását tekintve a település belterületének nagy része lakóterület, ezeket a terv egységesen falusias lakóterületbe (Lf) sorolja. A lakóterületi részek karakterük, beépítési módjuk szerint több részre tagolhatók, de jellemzően családházak, falusias lakóterületek, melyben a központ környékén található vegyes területfelhasználású részek is.

A település meglévő és tervezett családházak beépítésű lakóterületeit a falusias, Lf jelű területfelhasználási kategóriába és építési övezetbe sorolja a terv.

A települési Önkormányzat alapvető szándéka, hogy a már meglévő lakóterületek a korábbi időszakban kialakult állapotra szervesen ráépülve, fejlődjenek tovább, míg a lakóterületté újonnan átminősített területrészek a település mai adottságaival összhangba hozható, jobb minőségű beépítés jöjjön létre.

A tervezés keretében nem történik új lakóterület kijelölés.

Sümegprága központi intézményei egy helyre koncentrálnak, a Rákóczi út mentén található a település központja, nagyrészt ezen a területen és közvetlen környezetében helyezkednek el a település központi intézményei.

A településközpont vegyes területeken funkció tekintetében a fentiekben bemutatott közintézményeken, intézményeken kívül lakóépületek és más szolgáltató vállalkozások is találhatóak.

A településközpont területén egy kisebb (0,1 ha) zöldterület intézményi átsorolása javasolt.

A tervezés keretében egy helyen történik új településközponti terület kijelölés.

ÉRTÉKELES: az Önkormányzat törekvése a meglévő lakó- és vegyes területek rendezésére környezeti szempontból is egyértelműen kedvező, új beépítésre szánt területi kijelölést nem tesz szükségessé. A tervezett lakóterületi minőségi fejlesztések környezeti szempontból kedvezőek: a lakókörnyezeti minőség emelését célzó változások, környezeti szempontból pozitív hatásúak, új területigénybevétellel nem járnak (a megtartott új telekosztásokat már az előzmény is tartalmazta, hasonló nagyságrendben).

A tervben javasolt vegyes területi bővítés előreláthatóan nem generál számottevő környezeti hatásokat, amelyek különleges környezetvédelmi intézkedések előírását tennék szükségessé. Mivel a minőségi fejlesztések új beépítésre szánt területi kijelöléssel alig járnak, a biológiai aktivitásértékre való negatív hatásuk minimális.

Gazdasági terület

A településen meglévő gazdasági területek - ipari, szolgáltató telephelyek, *üzemek* - *Gip* és *Gks* területek nem találhatóak.

A tervmódosítás keretében új gazdasági terület kijelölése nem javasolt.

ÉRTÉKELES: a gazdasági területfelhasználás területi fejlesztése nem szerepel az önkormányzat céljai között, a környezetre nézve zavaró hatású új gazdasági, védőtávolságot igénylő telephely kijelölése nem tervezett.

A gazdasági tevékenységek fejlesztése más területfelhasználási egységek területén igényelt.

Különleges területek

A településen meglévő – megmaradó különleges területek nem találhatók. A hatályos terv szerinti különleges területek (temető, üzemelő és felhagyott bányák) beépítésre nem szán övezetekben kerülnek át.

A tervmódosítás keretében új gazdasági terület kijelölése nem javasolt.

ÉRTÉKELES: a beépítésre szánt különleges területfelhasználási egység volt területeinek *övezeti* átsorolását irányozza elő a terv. Ennek megvalósítása új területigénybevétellel, beépítéssel nem jár, sőt a terület jövőbeli túlépítésének lehetőségét korlátozza. Az átsorolás a terv formális jellegű, de kedvező hatású javaslata, biológiai aktivitásértékre való hatása pozitív.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Közlekedési területek

A kialakult közúti hálózat fennmarad, a terv tervezett új és megszüntetésre tervezett hálózati elemeket nem tartalmaz.

A település központi belterülete az igazgatási terület északi felén helyezkedik el. A település közúti gerincét a 73159 jelű bekötő út képezi.

Tervezett új közlekedési területeket, nyomvonalakat a terv nem tartalmaz.

ÉRTÉKELES: a közlekedési területfelhasználási egység elemeinek szükséges változtatásai kismértékűek és helyi jelentőségűek, TSZT szinten nem jelentősek. A környezet szempontjából nem állapítható meg jelentősebb hatás, terület (termőföld) igénybevétel nincs, a biológiai aktivitásértékre sincs hatással.

Zöldterületek, zöldfelületi rendszer

A zöldfelületi rendszer fejlesztésén belül új zöldterületi kijelölésre a hatályos tervelőzmény több helyszínen tett javaslatot, amelyek felülvizsgálata indokolt.

A település belterülete zöldterületi szempontból gyengén ellátott. A település hatályos terve által közparkként (közkertként) kijelölt területei a Rákóczi út mentén találhatók, a 3 kisebb belterületi zöldfelületen: az Árpád utcai saroknál, a jóléti erdőtömbhöz („parkerdőhöz”) kapcsoltan, illetve a Rákóczi út déli oldalán a Marcal mellékág befolyásánál, - mind a község Újtelepi részén. Az Ófalui részen zöldterület nincs, de itt folyik a Marcal főága (Fő u.), amely a települési zöldfelületi rendszer egyik legfontosabb eleme.

Zöldterületi besorolásban található a jelenlegi *sportpálya* a belterület dél-keleti szélén, amelyet a tervmódosítás különleges *beépítésre nem szánt sport területbe sorol át*.

A község ÉK-i külterületén kijelölt „*zöld-parkoló*” zöldterületi besorolása nem indokolt, javasolt *visszasorolni mezőgazdasági területbe*, a jelenlegi használatának megfelelően.

Az egyéb tervmódosítások a zöldterületi rendszerre és ellátottságra nincsenek jelentősebb hatással.

A településrendezési eszközökben tárgyi módosítás keretében tervezett változtatások zöldterületi szempontból nem jelentősek, sem a zöldfelületi rendszer egészére, sem a valós ellátottsági szintre nincsenek hatással.

Sümeprága táji - zöldfelületi rendszerében kiemelkedő szerepet játszik a *Marcal menti zöldfolyosó rendszer* - amely magában foglalja a mellékágakat is, - nem tartozik a kijelölt ökológiai hálózathoz. *Külterületen természetközeli* (Tk) övezeti besorolásuk nyújt védelmet természetszerű állapotuk fenntartásához, az ófalui belterületi szakaszon fontos a Fő utcai széles zöltsáv fenntartása.

A hatályos tervhez képest zöldterület növelés egy, mintegy fél ha-os területen történik, a hatályos terv zöldterületi és egyéb zöldfelületi javaslatai a fenti korrekciókkal fenntartandók.

ÉRTÉKELÉS: a zöldterületi területfelhasználási egység elemeinek maradéktalan fenntartása tervezett: a meglévő-megmaradó zöldterületek *közkert* övezetbe kerülnek besorolásra. A zöldfelületi rendszer egészét érintő módosításoknak környezeti szempontból nincs káros hatásuk, zöldfelületi veszteséggel nem járnak, sőt a zöldfelületi mérlegre és ellátottságra, a biológiai aktivitásértékre való hatásuk **pozitív, elsősorban a külterületi zöldfelületi rendszer javasolt fejlesztése révén.** A kijelölt beépítésre nem szánt különleges-, természetközeli- erdő- és mezőgazdasági területfelhasználások az ökológiai adottságoknak megfelelnek. Környezeti szempontból kedvező, hogy zöldterületek arányának megtartása mellett a beépítésre nem szánt területek és ezen belül a zöldfelületek kiterjedése is nő, a beépített területek, az építési övezetek a területével szemben.

Erdőterületek

A tervmódosítás a legfrissebb erdészeti adatszolgáltatás figyelembevételével rögzíti a község erdőterületeit. Az erdő területfelhasználású területek csökkentésére vonatkozó javaslatot a terv nem tartalmaz, a változtatások kizárólag a korábbi alaptérkép, illetve a korábbi ágazati adatszolgáltatásból való eltérések miatt lehetségesek, a kialakult valós állapot szerint.

Az Erdőtérkép a hatályos TSZT-hez képest kis eltérésekkel tartalmazza az erdők lehatárolását. Az Erdőtérképen igen, viszont a TSZT-n nem szereplő erdők „tervezettként” jelennek meg a módosítás során, fordított esetben viszont „meglévő erdőként” ábrázolt a TSZT-n kijelölt valamennyi erdő. A tervelözményben javasolt erdő fejlesztések (039, 043, 058/3 hrsz.) megvalósultak.

A nagy összefüggő erdőtömbök a kistérség legjelentősebb ökológiai hálózathoz tartozó területek. Nagyjából magterületek, egyes szélső részek a pufferterületi övezetbe tartoznak. E területek zöme elsődlegesen gazdasági rendeltetésű állami erdő, kisebb részük véderdő, a belterülethez kapcsolódóan jóléti erdőtömb is szolgálja a község zöldfelületi – rekreációs ellátását.

Az erdőterületi lehatárolásban a területileg legjelentősebb változás a déli külterületen kijelölt bányaterület (Kb) átsorolása az erdészeti nyilvántartás szerinti erdőterületbe.

A módosítás keretében 3 területen történik erdőterület kijelölés, és egy helyen csökkenés. Az *erdőterületi egyenleg összességében pozitív irányban változik.*

A terv az erdőterületi nyilvántartással összhangban többlet erdőterületet jelöl ki.

ÉRTÉKELÉS: az erdőterületi területfelhasználási egység elemei nem érintettek az egyéb módosítások által, a változtatások erdőgazdálkodási szempontból nem eredményeznek veszteséget.

A módosítások során a kijelölt és a *meglévő erdőállományok* maradéktalan megtartása tervezett, - a formális módosításoknak környezeti hatása nincs. Az erdők nagyrészen védettek, az ökológiai hálózat magterületéhez és a Natura2000-hez tartoznak.

A terv erdőterületi elemei környezeti és tájképi szempontból is kedvező hatásúak, a biológiai aktivitásérték egyenleg, az egészséges környezet fenntartásában meghatározóak.

Mezőgazdasági és természetközeli területek

A község hagyományos mezőgazdasági tájszerkezete, művelési ág struktúrája kialakult és lényegileg ennek megfelelően tartandó fenn. A mezőgazdasági területek beépítésre szánt területi kijelölés, vagy egyéb műszaki igénybevétel miatti csökkentése, művelés alóli kivonása csak minimális mértékben tervezett. Az erdőterületi kijelölés sem csökkenti érdemben a területét, valós területvesztést nem okozva, mivel fás – erdősült területek átsorolása javasolt.

A felülvizsgálat során a mezőgazdasági művelés alatt álló területek döntő többsége fennmarad, *beépítési céllal kivonást szükségessé tevő módosítás nem tervezett* (sőt a 6b jelű módosítás lakóterület, és az 5 sz. módosítási terület visszasorolását javasolja mezőgazdaságiba). A hatályos tervhez képest termőterületi veszteséget csupán egy beépítés okozott az ófalui belterület északi végéhez kapcsolódó 023/10 hrsz. „természeti” övezetbe sorolt mezőgazdasági területen, ami az összterülethez képest elenyésző.

A mezőgazdasági területi mérleg változásait elsősorban a beépítésre nem szánt kategórián belüli

(3b,5,8,9,11.számú) módosítások eredményezik. A művelési ág változtatást vagy művelés alóli kivonást szükségessé tevő módosítások már megtörténtek, a 3b és 8. sz. területek esetében a már megtörtént területfelhasználási változások övezeti átvezetéséről van szó.

A módosítás keretében mezőgazdasági terület kijelölése 2, csökkenése 4 területen történik, az egyenleg elhanyagolható (1 ha alatti) mínusz.

Termőföldvédelmi, természet- és tájképvédelmi szempontból is fontos az általános övezetű területek hagyományosan kialakult *beépítetlenségének megőrzése*. A felülvizsgálat a mezőgazdasági tájszerkezetben és az övezeti rendszerben összességében pozitív változásokat javasol.

A hatályos tervben még nem szerepeltek *természetközeli területek*, ezek „*védendő természeti területként*” voltak lehatárolva. Amint ezt a mezőgazdasági és a vízgazdálkodási fejezet is leírja, elsősorban a Marcal felszíni vízrendszeréhez kapcsolódóan jelöl ki a felülvizsgálat új területfelhasználási kategóriaként természetközeli területeket. Elsődleges természet- és környezetvédelmi, valamint tájgazdálkodási cél ezen érzékeny, és a tervelőzmény minősítése szerint természetvédelemre érdemes természeti területek megóvása, természetközeli állapotuk fenntartása, illetve a felszíni vízvédelmi szempontok kiemelt érvényesítése.

Így a terv lényegileg maradéktalanul megtartja a mezőgazdálkodás területi alapjait, másrészt az ökológiailag indokolt – főleg vízmedrekhez kapcsolódó gyepterületeken javaslatot tesz a *természetközeli övezeti átsorolás* növelésére. Ez művelés alóli kivonással nem jár, sőt, a jelenlegi (elsősorban rét) *művelési ág* kötelező megtartását írja elő, az extenzív tájgazdálkodás tartós fenntartása érdekében. A mezőgazdasági területigénybevétel csak minimálisan indokolt mértékben javasolt. A kialakult – szántók által dominált – művelési ág struktúra lényegileg változatlanul marad fenn. A gazdasági célú telepített faállományok (energiaültetvények, főleg nyárasok) a mezőgazdasági területek (agrárerdészeti) hasznosításának ökológiailag is kedvező művelési módja. A tervezett módosítások ezeket sem érintik, összességében a mezőgazdálkodásra szánt terület fenntartása tervezett.

ÉRTÉKELES: az mezőgazdasági területfelhasználási egység elemeinek változtatásai kisebb jelentőségűek, nem járnak termőterületi csökkenéssel, a mezőgazdálkodás besorolás szerinti területi alapjai lényegileg nem változnak. A tervmódosítás kismértékben jár mezőgazdasági terület igénybevétellel, ugyanakkor az ökológiailag indokolt természetterületi átsorolással termőterületi veszteség nem keletkezik. A biológiai aktivitásérték egyenleget javító hatások nagyrészt a *természetközeli területek kijelölésének* következtében állnak elő.

Vízgazdálkodási területek

A vízgazdálkodási területekhez a Marcal és az egyéb kisvízfolyások, árkok medre és keskeny parti sávja, valamint a mesterséges állóvizek tartoznak. A tervezés az övezet területét nem csökkenti, a vízfolyások és árkok hálózata változatlanul fennmarad, - növekedés az újonnan besorolt tavak területével áll elő. Valós pozitív környezeti – vízgazdálkodási hatással rendelkezik a vízmedreket kísérő természetközeli sávok kijelölése.

A terv felülvizsgálata során a vízgazdálkodási területek besorolásában további változások nem történnek, egyéb hatások nem feltételezhetők.

ÉRTÉKELES: az vízgazdálkodási területfelhasználási egység elemeinek effektív területe nő, a vonatkozó területi mérleg kismértékben módosul. A külterületi vízmedrek fenntartása változatlan nyomvonalon tervezett. Vízgazdálkodási szempontból a módosításoknak nincs direkt hatása, de közvetve érvényesülnek a parti sávok, szomszédos gyepterületek *természetközeli átsorolásának pozitív hatásai*, melynek következtében az érintett területek vízgazdálkodási tulajdonságai javulnak, a felszíni vízvédelem pozíciói erősödnek.

Különleges beépítésre nem szánt területek

A Sümegprágai településrendezési előzményterv nem tartalmazott beépítésre nem szánt különleges területet.

A jelenlegi tervmódosítás négy helyen jelöl új beépítésre nem szánt különleges területet (1,2,3,11. sz.

módosítások):

- a temetőkert besorolásának módosítását – beépítésre szánt különlegeseiből-,
- kőbánya területek - beépítésre szánt különlegeseiből-,
- a kijelölt sportpálya területét – zöldterületből, valamint
- a tervezett napelempark területét.

A beépítésre nem szánt különleges területi besorolások a biológiai aktivitásérték szempontjából kedvezőbb mutatókkal (pontszámokkal) rendelkeznek, összterületük: 5,85 ha.

ÉRTÉKELES: a területfelhasználási egység bevezetése jellemzően pozitív környezeti hatású, mind a zöldfelületek és szolgáltatások, mind a környezetvédelmi célú területek növelése révén. Az érintett területek táj -és természetvédelmi szempontból hasonló érzékenységek, hasonló fekvésüknek megfelelően.

A különleges területek szabályozása magas zöldfelületi aránnyal tervezett, ez a biológiai aktivitásérték egyenlegre is pozitív hatással van.

A TERV TÁJRENDEZÉSI, TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELMI, ZÖLDFELÜLETI JAVASLATA

A településszerkezeti tervben a meglévő tájhasználatot és tájszerkezetet alapvetően befolyásoló A tervfelülvizsgálat során a tájszerkezet és a tájhasználati módok változtatása nem vált szükségessé.

A kisebb nagyobb területfelhasználási átsorolások a tájhasználati módokra is némi hatással vannak, de ezek a hatások csak áttételesen és csökkent mértékben jelentkeznek, mivel nem a valós, természetbeni állapot megváltoztatására, hanem az övezeti besorolások – a jogi állapot – módosítására irányulnak. Vagyis, a módosítási javaslatok többsége a tervelőzmény elfogadása óta eltelt közel másfél évtized alatt végbement területhasználati változásokat követi le, veti össze a hatályos tervi állapottal - és az ezekből adódó ellentmondásokat, problémákat kezeli, a jelenleg hatályos jogszabályi eszközök alkalmazásával.

Sümegprága területét „klasszikus” természetvédelmi kijelölések nem érintik (ezek közül a közelében húzódik a Balaton-felvidéki Np. határa), de az utóbbi évtizedekben kijelölt *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű (Natura2000) természetmegőrzési területei*, valamint a területrendezési tervi szinten meghatározott védelmi kategóriák – az *ökológiai hálózat és a tájképvédelmi szempontból kiemelt területek – övezetei is érintik.*

A területfelhasználási módosítási javaslatok közül tájrendezési szempontból a *természetközeli területi* kategória bevezetésének van a legjelentősebb hatása, mivel ez természet- és tájvédelmi szempontból is a lehető legnagyobb garanciát jelenti a lehetséges területfelhasználási besorolások közül a védettség alá nem eső természetszerű állapotban fennmaradt területek, főleg gyepek, jelen állapotukban való fennmaradására. Az elsősorban a felszíni vízhálózathoz kapcsolódó *természetközeli gyepek* tájhasználati rendszeren belül a történetileg kialakult tájkarakter elsődleges hordozói, a védett erdők és más hagyományos tájhasználatok (pl. szőlőhegyi kertek) mellett.

Effektív tájhasználati beavatkozásról természetesen ebben az esetben sem beszélhetünk, mivel meglévő és eddig „védett” mezőgazdasági övezetbe sorolt területek megtartásáról és ennek érdekében a hatályos jogi (szabályozási) eszközök alkalmazásáról van szó. A területek továbbra is mezőgazdasági művelés alatt állnak, természetbeni állapotuk nem változik, - éppen ez a szabályozás célja.

Az egyéb területfelhasználási módosítási javaslatok szintén korrekciós jellegűek és hasonló módon érvényesülnek. Az erdőterületek nyilvántartás szerinti állapotának egyeztetése a tervi állapottal csak formálisan (statisztikailag) eredményez erdőnövekményt, valójában meglévő erdők övezeti besorolásáról van szó.

Valós területhasználati változást rögzít viszont a terv a 2000-es évek elején még nem létezett mesterséges vízmedrek (halastó, víztározó) övezeti rögzítésével és beillesztésével a község beépítésre nem szánt, természetközeli tájhasználati rendszerébe.

Mindezek, az itt nem részletezett kisebb területű és jelentőségű módosításokkal együtt a kialakult tájszerkezet és a tájhasználati módok védelmét, fenntartását szolgálják.

Tájrendezési - tájvédelmi szempontból döntő továbbá a *külterületek hagyományosan beépítetlen jellegének megőrzése.*

A *mezőgazdasági tájfasítás* maradványait, - a dűlők, árkok menti fasorokat, erdősávokat, a tájképi szempontból is jelentős zöldsávokat, mezsgyéket meg kell őrizni, illetve a birtokhatárokat, területegységeket

határok mentén ki kell alakítani.

A település táji elhelyezkedéséből, jellegéből adódóan az általános tájhasználati, tájrendezési javaslatok mellett fontos szerepe van a természet- és tájvédelmi javaslatok érvényre juttatásának.

A módosítási területek, az új beépítésre szánt területi kijelölés és az övezeti átsorolások nem ütköznek ökológiai, táji és természetközeli kategóriákkal. Célként fogalmazta meg a terv a természeti – ökológiai értékű területek védelmi lehetőségeinek erősítését, természetközeli területfelhasználás bevezetésével és a mezőgazdasági területek övezeti differenciálásával. Ezek szabályozási előírásai mérséklék vagy kizárják az érzékenyebb területek beépítését, más helyi rendeletben való kiegészítő szabályozása az extenzív tájgazdálkodást ösztönzik, a táji – természeti értékek minél hathatósabb védelme, hosszútávú megóvása érdekében.

A terv módosítása során nem merült fel feladatként a zöldterületi területfelhasználási kategóriák jelentősebb felülvizsgálata, a biológiailag aktív felületek a zöldterületi egység mellett több övezethez tartoznak. Ezek – elsősorban a különleges beépítésre nem szánt területek - száma és területe a felülvizsgálat során növekedett, ami a biológiai aktivitásérték védelmén és növelésén túl funkcionális, településökológiai és táji szempontból is kedvező hatásokat eredményez.

A zöldfelületek ökológiai szerepének erősítése különösen az egyéb természeti jelentőségű (pl.: a vízparti-, a rét-legelő-) térségekben fontos, de nem elhanyagolható szempont a település védettség alatt nem álló részein, a belterületeken, a mezőgazdasági, és a nem védett erdőterületeken sem.

Az ökohálózati területeken a természetvédelmi szempontok fokozott érvényesítése, a nem védett táj erdő- és mezőgazdasági területein pedig általános tájvédelmi és élővilágvédelmi szempontból, a belterületen elsősorban települési környezetvédelmi szempontból fontos a kialakult zöldfelületek védelme, kondíciójának javítása és rendszerük fejlesztése.

Az erdőterületi arány fenntartása is kismértékű növelése javasolt, ennek tájképi - optikai kiegészítése fásítással, jól megválasztott – főleg út- és árokmenti, településszéli és telekhatár menti – fasorok, eredősávok telepítésével irányozható elő. (Ezek a településszerkezeti tervben nem jelennek meg hiánytalanul, mert nem képeznek külön területfelhasználási egységet.)

A természetközeli területek által alkotott zöldfolyosók területe helyi szinten jól kiegészíti a magasabbrendű jogszabály által elrendelt ökológia védettségi rendszert.

A TÁJRENDEZÉSI ÉS ZÖLDFELÜLETI MUNKARÉSZEK ÉRTÉKELÉSE: Összefoglalóan megállapítható, hogy a terv fentiekben kivonatoltan idézett „táji és zöld” munkarészei részletesen foglalkoznak a településrendezés és a környezet (ökológia rendszerek, természeti adottságok, zöldfelületek, biológiai aktivitás, stb.) összefüggéseivel, a táji- természeti és ökológia értékek védelmével, illetve ezeknek a településrendezési eszközök szintjén való biztosításával. Részletesen értékeli a várható környezeti hatásokat: táji-, természeti-, zöldfelületi – zöldterületi, településképi és települési környezetvédelmi szempontból egyaránt.

Tartalmazza azokat a kötelező alátámasztó munkarészeket, amelyek a módosítások hatásainak mérlegelésére táji – környezeti szempontból is alkalmasak.

A táji – ökológiai védettségi határvonalakon belül a rendezési tervtől függetlenül is biztosítva van a természeti értékek és területek kontrollja és védelme. A tervnek itt elsősorban az összhang biztosításban van szerepe, amit elsősorban a területfelhasználási rendszer – beépítésre szánt és nem szánt – kategóriáinak, másodsorban ezeken belül a konkrét területfelhasználási egységek meghatározása révén ér el. Ennek kiemelt jelentősége van a Natura2000 és az ÖH területeken kívüli, *nem védett* tájban, kiemelten a mezőgazdasági területeken, ezen belül is a szőlőhegyi – zártkerti területeken.

A negatív irányú várható táji hatásokat a módosítások nem eredményeznek. A tájrendezési, zöldfelület fejlesztési javaslatok, a törvény által minimumként előírt biológiai aktivitásérték egyenleg biztosításán felül is a települési környezeti állapot és a településképi általános javításának irányába hatnak.

2.2. A TERVEZÉS SORÁN VIZSGÁLT EGYÉB VÁLTOZATOK RÖVID ÉRTÉKELÉSE

A tervezés során felvetődött néhány olyan, kisebb – nagyobb volumenű módosítási igény, amely az előzetes véleményezési eljárás eredményének következtében, vagy az ezt követő munkaközi egyeztetések során kikerült a módosítási programból.

Ezek elsősorban a belterülethez közvetlenül kapcsolódó egyes külterületek jelenleginél intenzívebb hasznosítását célozták és a változatok átgondolását követően alakultak ki a tervben ábrázolt lehatárolások.

Az elvetett változatokat természetesen a terv előzetes véleményezést követően átdolgozott dokumentációja már nem tartalmazza, így nem képezik tárgyát a jelen környezeti értékelésnek sem, ezek nincsenek hatással a KÉ végső tartalmára.

A terv és a KÉ végső tartalmát a terv egyeztetése során beérkező vélemények és partnerségi egyeztetés során felmerült észrevételek tartalma befolyásolja.

Ezek mérlegelése során külön figyelmet igényelt az egymásnak némileg ellentmondó vélemények minősítése, az alternatívák elfogadásának lehetőségei. A terv törekedett a környezeti szempontból kedvezőbb megoldások integrálására. (Ennek konkrétumait a 3.7. számú „... a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása” c. fejezet - utolsó bekezdése ismerteti.)

Mivel a tervezés során történt néhány visszalépés a területfelhasználás intenzitása terén, marad néhány tartalék terület a későbbi esetleges újabb fejlesztési igények kielégítésére is.

Egyes, a tematikában meghatározott témakörök további vizsgálatát az alábbi értékelési fejezetek tartalmazzák.

3. A TERV MEGVALÓSÍTÁS KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

A településrendezési tervben a tervezett változások környezeti hatásainak feltárása két nagyobb témakörbe csoportosítható. Egyrészt terv összevetése más releváns tervek, programok, stb. környezet- és természetvédelmi céljaival, másrészt a tervezett változtatások megvalósulása esetén a környezeti következményeinek előrejelzése és kezelése.

3.1. A TERV ÖSSZEFÜGGÉSE MÁS RELEVÁNS TERVEKKEL, ILLETVE PROGRAMOKKAL - TERV RÖVID ÖSSZELETÉSE A FONTOSABB TERVEK, ÉS HELYI RENDELETEK KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI CÉLJAIVAL

A területrendezési tervek olyan tágabb térségi környezet- és természetvédelmi célokat fogalmazznak meg, amelyek a településrendezési tervre alapvető kihatással vannak. Az ezekkel való összhang a TSZT-n keresztül biztosítandó.

Területrendezési tervek

A tervezés szempontjából releváns területrendezési tervek, az Országos Területrendezési Terv (a 2008. évi L. törvény a 2013. évi módosításokkal*), és Veszprém megye Területrendezési Terve (2012.).

Mindkét területrendezési terv a törvényben előírt felülvizsgálati időtartam eltelte miatt jelenleg áll módosítás alatt, de a megfelelőségi igazolások és a koherenciavizsgálat során is értelemszerűen ezeknek *településrendezési eljárás kezdetekor hatályos állapota* a viszonyítási alap (*a területrendezési tervek közül az OTRT 2018. évi módosításai 2019.márc.15-ig hatályba léptek, a kapcsolódó miniszteri rendelet (Me.r.) jelenleg még egyeztetés alatt áll; az ezek alapján módosított VmTrT várható hatálybalépése: 2019. IV. negyedéve).

Az értékelés során vizsgálandó, hogy biztosított-e a terv megfelelősége területrendezési szempontból, különös tekintettel az ökológiai, környezetvédelmi övezetek tekintetében.

A település területét az alábbi területrendezési tervek érintik:

- Országos Területrendezési Terv (OTRT)
- Veszprém megye Területrendezési Terve (VmTrT)

Alkalmazásuk a hatályos jogszabályok szerint történt, vagyis, azokat a VmTrT előírásokat, amelyeket az OTRT megszüntetett, vagy felülírt nem kell alkalmazni.

Továbbá, az olyan VmTrT által megállapított övezetre, amelyet az OTRT módosított, az OTRT előírásait kell alkalmazni. Az OTRT által megállapított új övezet esetén, amelyet a VmTrT még nem alkalmazott, az OTRT. előírásai szerint kell lehatárolni és alkalmazni.

A terv vizsgálja az OTRT és a VmTrT - térségi szintű megfelelőség kérdését és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az összhang biztosított, mivel a terv a kijelölt térségi kvótákkal összhangban van. A terv részletesen elemzi a területet érintő, törvényi feltételeket és azok teljesítését. A megfelelés alapján megállapítható, hogy a tervezett átsorolások végrehajthatók, a *tervjavaslatok és a területrendezési tervek összhangja biztosított.*

- Az OTRT és a VmTrT térségi és övezeti előírásainak a terv megfelel.
- A TrT-k övezeti előírásait a településrendezési terv megfelelően alkalmazza. A területrendezési tervek övezetei és a településrendezési terv összhangjának igazolásával külön fejezetben is foglalkozik a terv, külön kitérve a legtöbb kötöttséget jelentő ökológiai és vízminőség-védelmi övezetekre.
- A TrT térségi övezeteivel nem állapít meg ütközést a terv, de felhívja a figyelmet a tájképvédelmi övezet kikötéseire, a vízvédelmi (vízminőségvédelmi övezeti) előírások betartására a település területén.

A terv területrendezési egyeztetése (megfelelőségi igazolása) nem merült fel probléma sem a térségi kvóták sem a térségi övezeti előírásoknak való adekvát megfeleltetés során. A terv nem tartalmaz jelentősebb új beépítésre szánt területi kijelölést, így elvileg kizárt az erre vonatkozó limitek túllépésének lehetősége. A településtervezés mindkét tekintetben megfelel az előírásoknak.

Megjegyzés:

**a 2017-ben megindított tervezési folyamatra vonatkozó dokumentumok nem tartalmazzak határozott előírást a területrendezési jogi környezet változása által előidézett tervezési – tervezézetési problémák kezelésére.*

A tervezők – a 2019. március 15-ig érvényes OTrT dokumentálása mellett - figyelemmel kísérték az OTrT folyamatban levő változásait. Az összehasonlítás során megállapítást nyert, hogy az OTrT két törvényi anyaga által meghatározott peremfeltételek gyökeresen nem különböznek a Sümegprágai településrendezési eszközök tekintetében.

Ezeknek az új területrendezési tervekkel való teljeskörű összevetése egyrészt az OTrT-hez kapcsolódó miniszteri rendelet, másrészt a Megyeterv (VmTrT) hatálybalépését követően lehet elvégezni.

Helyi környezetvédelmi rendelet, program és helyi védettségéről szóló rendeletek

A község nem rendelkezik *helyi környezetvédelmi, természetvédelmi rendelettel* és aktuális *települési környezetvédelmi programmal (TKP) sem*, - ezek hiányát és mielőbbi pótlásának szükségességét a terv is megállapítja, azzal a megjegyzéssel, hogy a TKP elkészítését nem elsősorban a települési környezeti állapotjellemzők teszik szükségessé.

Önálló egyéb környezetvédelmi tárgyú rendeletekkel a település nem rendelkezik, de *helyi védelmi rendelete* szinte egyedülálló, abban a tekintetben, hogy a község teljes igazgatási területét helyi védetté nyilvánítja, - a belterületet hagyományos településszerkezete, beépítése és művi értékei alapján, a külterületet lényegileg tájképvédelmi okokból.

A helyi rendeleteinek *környezetvédelmi tartalmú és helyi védettségéről szóló elemeit, valamint Településképi rendeletének tartalmát* a terv figyelembe veszi. Ez utóbbi és a helyi védelmi rendelet összehangolását javasolja terv, felvetve a helyi védettség differenciálásának igényét.

Megállapítható, hogy a terv a fentiek tartalmával, előírásaival összhangban van, ahol ezek érintik. Ugyanakkor felhívja a figyelmet a hiányzó környezetvédelmi tárgyú rendeletek és tervek (pl., helyi környezetvédelmi rendelet, helyi zajvédelmi rendelet, egységes zöldfelület gazdálkodási rendelet, stb.) hiányára és pótlásának szükségességére. Javasolja a terv települési környezetvédelmi program kistérségi szintű, - szomszédos településekkel együttes – elkészítését, ahol együttműködő partnerként célszerű a valamikori közös körjegyzőséghez, most közös hivatalhoz tartozó szomszédos települések (*Sümegprágán kívül Bazsi*) kooperációja. Megjegyezzük, hogy ebben a területi struktúrában készültek jelen terv vizsgálati (helyzetfeltáró) munkarészei is, és nyilvánvalóvá váltak ennek előnyei, elsősorban a táji – *környezeti összefüggések* terén.

A terv összefüggései más településrendezési és fejlesztési eszközökkel

A község sajátos helyzetben van, a terv csak részben alapul érvényben levő településrendezési eszközökön. Sümegprága utolsó településrendezési eszközei komplex módon még az Étv 1998.évi hatálybalépése előtt készültek (ÁRT), majd 2004-ben valamennyi településszerkezeti és szabályozási munkarész elkészült, az akkor még nem kötelező KV és Környezeti Értékelés nélkül. A jelen felülvizsgálat nagymértékben támaszkodhatott az előzményi területfelhasználási rendszerre. Ílymódon viszonyíthatók voltak a felülvizsgálat során javasolt területfelhasználási változások.

Új típusú településrendezési eszközként elkészült a Települési Arculati Kézikönyv (TAK) és a Településképi Rendelet (TKR), ennek kapcsán a HÉSz részleges módosítása is. Ezek tartalma beépült a jelen módosítás dokumentációjába is.

Ezek mellett a község rendelkezik régi (formálisan hatályos, de avult) településfejlesztési koncepcióval és néhány más fejlesztési dokumentummal is. A most felülvizsgált Településfejlesztési koncepció (TFK) a rendezési elképzelésekkel és a készülő tervvel összhangban van. (A TFK kidolgozása a településrendezési eszközök módosításának első szakaszával párhuzamosan folyt, partnerségi egyeztetése és véleményezése a rendezési tervvel együttesen történik.)

3.2. A KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS SZEMPONTOK MEGJELENÉSE, ILLETVE FIGYELEMBEVÉTELE A TERVBEN

A terv az előzetesen elkészült településfejlesztési koncepció felülvizsgálat célkitűzéseivel összhangban rögzíti, hogy céljai közt hangsúlyosan szerepel a jó környezeti állapot fenntartása, a táji - természeti környezet értékeinek védelme, a környezetszennyezés megelőzése és a meglévő környezeti ártalmak mérséklése, a környezetvédelmi problémák megoldása.

Mindezeket természetesen a településrendezési terv szintjén kezeli, nem átvéve az e célból elkészítendő szakági dokumentációk (pl. települési környezetvédelmi program, helyi környezetvédelmi tárgyú tervek, stb.) feladat- és szerepkörét.

A fenti tervismertetőben és értékelésben ismertetett szempontokon túl külön környezetvédelmi fejezetek foglalják össze a településrendezési javaslatok környezetvédelmi összefüggéseinek bemutatását, a várható környezeti hatások leírását, környezeti feltételek a föld, felszíni és felszín alatti vizek, levegőtisztaság-védelem, zaj- és rezgésterhelés, hulladékkezelés vonatkozásában:

- a megalapozó munkarészek között az 1.17.sz.: Környezetvédelem ..., 1.18.sz.: Katasztrófavédelem, 1.20 sz.: Települési klíma - ;

- az alátámasztó munkarészekben a 2.1.sz. „Tájrendezés..., természetvédelem ... tájvédelem”-, 2.2. Zöldfelületi rendszer; 5.sz. „Környezeti hatások és feltételek, környezetvédelem”-, 9.sz. „Környezeti értékelés (...)” - c. fejezetek.

A környezeti szakági fejezetek tartalmi mélysége, kidolgozottsága a településrendezési feladat szintjének és a tervezési cél jellegének, a tervezési terület (a község) adottságainak megfelel.

3.3. A TERV CÉLJAINAK EGYMÁS KÖZTI, ILLETVE A RELEVÁNS TERVEK, ILLETVE PROGRAMOK (2.2.) CÉLJAIVAL VALÓ KONZISZTENCIÁJA KÖRNYEZETI SZEMPONTBÓL

A tervi célok és a tervezés szempontjából releváns dokumentumok célkitűzéseinek összhangja biztosított, ezek tervbeli megvalósulását, konkrét tartalmát a fenti (2.1–3.2. számú) fejezetek ismertetik és értékelik részletesen.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a terv és a vele szoros összefüggésben álló más tervek és programok környezetvédelmi célkitűzései nem állnak ellentmondásban egymással.

3.4. A JELENLEGI KÖRNYEZETI HELYZET RELEVÁNS, A TERVVEL, ILLETVE PROGRAMMAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN LÉVŐ ELEMINEK ISMERTETÉSE

3.4.1. FÖLDRAJZILAG LEHATÁROLT TERVEZÉSI TERÜLET ESETÉN, ILLETVE, HA A HATÁSTERÜLET FÖLDRAJZILAG LEHATÁROLHATÓ, A TERÜLET AZON KÖRNYEZETI JELLEMZŐINEK AZONOSÍTÁSA, AMELYEKET A TERV MEGVALÓSÍTÁSA VALÓSZÍNŰLEG JELENTŐSEN BEFOLYÁSOL

A terület lehatárolása, a vonatkozó hatályos jogszabályoknak megfelelően nem természetföldrajzi, hanem *közigazgatási területi egység* szerint történt, az elsődleges hatásterület a Sümegprága község igazgatási határa által közrezárt, közel 580 ha-os terület.

A valós hatásterület azonban ennél is kisebb, mivel az igazgatási terület jelentős hányada (pl. az erdőterületek, a mezőgazdasági és a vízgazdálkodási területek zöme, a meglévő beépített belterület meghatározó része) nem érintett semminemű területfelhasználási változással. Így a valós hatásterület, a község szigetszerűen meghatározható, módosítással érintett részterületeinek összessége konkrétan *nem egészen 93 ha-ra, tömbhatáros kiterjesztéssel* kerekén mintegy *100 ha-ra becsülhető*.

A terv nem rendelkezik olyan környezeti jellemzőkkel és hatásokkal, amelyek túlterjednének az igazgatási terület határain, azonban több szempontból is szorosan összefüggést mutat a közvetlenül szomszédos *Bazsi* község település- és tájrendezési feladatainak megoldásával. Ilyenek az ökológiai rendszerek, a táj és természetvédelem, az erdőgazdálkodás, a vízgyűjtőgazdálkodás valamint a bányaművelés, illetve más szempontból a közúti közlekedési kapcsolatok.

A terv megvalósulásának **a mezőgazdasági – természetközeli területfelhasználások övezeti rendszerében javasolt módosítása** ökológiai és tájképvédelmi, valamint környezetvédelmi (föld- és vízvédelmi) szempontból is pozitív hatású.

A *potenciális hatásnak kitett* befolyásolt azonosítható környezeti közegek:

- közvetlenül:
 - a talaj, a termőföld, kapcsolódó felszíni vizek –
 - az élőhelyek, az ökológiai és tájképi értékek
- közvetve:
 - a felszín alatti vizek
 - a kapcsolódó természeti környezet.

A természetközeli területek meghatározásának várható hatásiránya és jellege pozitív, tájterhelési szempontból mentesítő jellegű, valamennyi közegnél *potenciális terhelés- és szennyezéscsökkentő hatás* várható.

Szükséges intézkedés: **a természetközeli területek kijelölésének és a rájuk vonatkozó szabályozásnak a következetes érvényesítése és ellenőrzése, lehetőség szerinti támogatása.**

A terv megvalósulásának fontos pozitív környezeti hatása az érzékeny **vízadó rétegek**, a helyi ivóvízbázis kommunális szennyvizek általi veszélyeztetettségének mérséklése, majd lényegi megszűnése, amely törvényi előírás is, és a jelen tervben is kellő súllyal szerepel – a szennyvízgyűjtés és ártalmatlanítás mielőbbi teljeskörűvé tétele révén.

A megoldás eszközeként létrejött az önkormányzati céltársulás és elkészült az előzményterv alapján előirányzott kistérségi **szennyvíz ártalmatlanító rendszer**. Feladat ennek a **hatékonyságát növelni**.

A *potenciális szennyezőhatásnak kitett* befolyásolt azonosítható környezeti közegek:

A *potenciális szennyezőhatásnak kitett*, befolyásolt azonosítható környezeti közegek:

- közvetlenül:

- a talaj -
- az itt tárolt felszín alatti vizek -

- közvetve:

- az alapkőzet -
- a befogadó felszíni vizek és az ezekhez kapcsolódó természeti környezet.

A csatornázás teljeskörű építésének (beleértve a házi bekötéseket is) várható hatásiránya és jellege pozitív, tehermentesítő jellegű, valamennyi közegnél *szennyezéscsökkentő hatás* várható.

Szükséges intézkedés: **a szennyvízcsatornázás és a szennyvíztisztítás teljeskörűvé tétele** mennyiségi és minőségi értelemben egyaránt, a rákötések kontrollja.

A terv megvalósulásának a *mezőgazdasági termőterületek nagyobb mértékű művelés alóli kivonása* következtében előálló negatív környezeti hatása nincs.

Az ökológiai hálózati védelem időközben történt kiterjesztése jelentős élővilág- és tájképvédelmi, tájgazdálkodási pozitív hatásokkal jár. Ezeket erősítik a terv természetközeli területi kijelölései is.

Az igazgatási területen belüli egyéb tervi hatások nem olyan jellegűek, amelyek jelentősen befolyásolják a hatásterület környezeti jellemzőit.

3.4.2. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT EGYÉB JELLEMZŐINEK LEÍRÁSA (ELTARTÓKÉPESSÉG, TERHELHETŐSÉG)

A terv szempontjából nem releváns, a terület eltartóképességének, terhelhetőségének szempontjából a tervezett változtatások nem járnak jelentős hatással.

Az esetleges kisebb mértékű hatások mértéke és jellege nem becsülhető a terv alapján.

3.4.3. A FENNÁLLÓ KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK LEÍRÁSA, ÉS MINDEZEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA, HA A TERV, ILLETVE PROGRAM NEM VALÓSULNA MEG

A terv környezeti hatásai viszonylag alacsony szinten becsülhetők, ezért a terv elmaradása esetén alapvető környezeti konfliktusok, problémák fennmaradása illetve súlyosbodása nem feltételezhető.

A műszaki infrastrukturális fejlesztés és az azt megalapozó műszaki tervezés szintjén azonban fontos kapcsolat tárható fel a településrendezési eszközök módosítása a szükséges közműlétesítmények (pl. a szennyvízelvezető rendszer) teljeskörű kiépítését és üzemeltetését illetően.

A jelenleg fennálló és a jövőben esetleg súlyosbodó környezeti konfliktus maradna fenn a szennyvíz ártalmatlanítás végleges megoldása nélkül, amely azonban nem (csak) településrendezési kérdés, a jelen tervtől függetlenül is szükséges.

3.5. A TERV MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETLENÜL VAGY KÖZVETVE KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK, OKOK FELTÁRÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZOKRA A TERVELEMRE, TERVEZETT INTÉZKEDÉSEKRE, AMELYEK 3.5.1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁS KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELÉT VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS KÖZVETLEN ELŐIDÉZÉSÉT JELENTIK

Természeti erőforrás jelentősebb mértékű közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését kiváltó módosítás nem szerepel a tervezési programban.

3.5.2. TERVELEM, TERVI INTÉZKEDÉSEK, AMELYEK OLYAN TÁRSADALMI, GAZDASÁGI FOLYAMATOKAT VÁLTANAK KI, VAGY ÖSZTÖNÖZNEK, AMELYEK KÖZVETETT MÓDON KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNNYEL JÁR HATNAK

(különösen azok, amelyek olyan befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartást váltanak ki, vagy ösztönöznek, illetve egyéb olyan tendenciákat erősítenek, amelyek természeti erőforrás igénybevételéhez vagy környezetterheléshez vezethetnek, olyan fajta beruházásokat, fejlesztési irányokat részesítenek előnyben, amelyek további környezetterhelő vagy igénybe vevő fejlesztéseket vonzanak, ösztönöznek vagy ha kumulatív hatások léphetnek fel.)

A tervben az ilyen típusú hatás, illetve hatáskeltés nem jellemző, környezetterhelő beruházások illetve területhasználatok kialakítását a tervezett területfelhasználás és szabályozás nem teszi lehetővé. A terv a túrurbanizált környezetekben jellemző, ide nem illő befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartást kiváltó („bevásárlóközpont”-, „ipari park”-, stb.) övezeteket nem jelöl ki.

Az egyéb tervek, tervi intézkedések közvetett és másodlagos hatásai is feltehetően a település rendezése, környezeti állapotának javítása érdekében érvényesülnek.

3.6. AZ ELŐZŐ PONTOK SZERINT MEGHATÁROZOTT INFORMÁCIÓKBÓL KIINDULVA A TERV MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRHATÓ, A KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ELŐREJELZÉSE:

3.6.1. JÓL AZONOSÍTHATÓ KÖRNYEZET IGÉNYBEVÉTEL VAGY TERHELÉS ESETÉN

3.6.1.1. A KÖRNYEZETI ELEMRE (FÖLDRE, LEVEGŐRE, VÍZRE, ÉPÍTETT KÖRNYEZETRE, EZ UTÓBBI RÉSZÉKÉNT AZ ÉPÍTÉSZETI ÉS RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGRE)

A településrendezési tervben a tervezett változtatások megvalósulása esetén a várható környezeti hatások, valamint ezek környezeti következményeinek előrejelzése, illetve környezetterhelés változások várható alakulása a talaj, a felszíni és felszín alatti vizek, a zaj- és légszennyezés terhelés, a települési hulladékkezelés, a táji- és a természeti és művi értékvédelem esetében került értékelésre.

A terv megvalósulása esetén a földet és talajt érő környezeti hatások értékelése

A terv nem irányoz elő jelentősebb mértékű termőterület igénybevételt, vagy jelentősebb talajmozgatással járó területhasználati változtatásokat.

Az ilyen típusú várható környezeti hatások nem minősíthetők jelentősnek, a módosítások döntő többsége a már beépített vagy beépítésre szánt területi kijelölés alatt álló övezeteken belül valósul meg, a község beépítésre nem szánt területei legjelentősebb mértékben a *természetközeli területek* kijelölésével érintettek, amely azonban termelés alóli kivonással, művelési ág változtatással nem jár, *földvédelmi szempontból is pozitív* módosítás.

Talajszennyezési veszéllyel jár viszont a szennyvíz csatornahálózat és tisztítás hiányosságai, a házi és egyéb szennyvizek egyedi – helyi kezelésének bizonytalanságai (szabálytalan megoldások, illegális szikkasztás, stb.), amelyek a teljeskörű rákötés hiányából erednek, bár nagyságrendjük miatt az elhanyagolható kategóriába sorolhatók.

A terv megvalósulása esetén a vizeket érő környezeti hatások értékelése

A község felszíni szennyeződéserzékenységi viszonyainak, az ezen alapuló vízminőség védelmi övezeti besorolásának alapvetően megfelel jelenlegi vízvédelmi rendszere. A csatornahálózatra való teljeskörű rákötés hiánya és az ártalmatlanítás jelen módjának ellentmondásai **a tervtől függetlenül is megoldandók**, csakúgy, mint a csapadékvíz elvezető hálózat hiányosságainak problémái, - *a jelen módosítások nagyságrendje ezt nem feltétlenül kényszeríti ki, mivel ezek infrastruktúra többletkapacitás igénye nem jelentős*. Értékelésünk szerint jelenleg a település ebből eredő

környezetszennyezési veszélyeztetettsége napjainkban sem kritikus szintű, de a jelenlegi – kérdéses határfokú - közműpótlókkal való, nehezen ellenőrizhető megoldások hosszútávon nem tarthatók fenn. A terv hangsúlyozza a csapadékvízzel való gazdálkodás fontosságát. A felszíni vízrendezés megvalósítása pozitív hatású lehet, amennyiben megfelel a korszerű vízgazdálkodási alapelveknek, vízkészlet helyben való megtartásának és a vízi életterek védelmének.

A terv támogatja a kisvízfolyások védelmét, az élővízfolyások menti fenntartó - védősávok kijelölésén túl az ökológiai pufferzóna szerepet is betöltő *természetközeli területi kijelölésekkel* is. Ezek *várható környezeti hatásai vízvédelmi szempontból is pozitívak*.

A terv megvalósulása esetén a települési hulladékkezeléssel összefüggő környezeti hatások

A terv nem irányoz elő a települési hulladékgazdálkodási rendszerre hatással levő változtatásokat. A tervezett területhasználati és övezeti módosítások a jelenlegi rendszer keretein belül kezelhetők, jelentősebb újabb hulladék keletkezéssel, gyűjtési és ártalmatlanítási igénnyel nem lépnek fel.

A települési környezetállapot, a zaj- és légszennyezési terhelés várható alakulása a terv megvalósulása esetén

A terv, illetve megvalósítása nem idéz elő a települési környezetállapotra való jelentősebb hatásokat, ezen belül a levegőminőség állapotára, valamint a zaj- és rezgésártalmak mértékére hatással levő változtatásokat. A tervezett területhasználati és övezeti módosítások a levegőtisztaság védelmi, valamint zaj- és rezgésterhelési szempontból külön intézkedési, védelmi igénnyel nem lépnek fel.

Az időszakosan fellépő alkalmi szennyezések (pl.: a téli fűtési idényben tapasztalható kommunális füstgáz emisszió; a földművelésből eredő időszakos porszennyezés és a mezőgazdasági munkagépforgalom hatásai, a lakóterületi háztáji állattartás anomáliái, stb.) elleni védekezés elsődlegesen *nem településrendezési eszközökkel oldható meg*, de a partnerségi egyeztetés során felmerült jogos igények, amelyek kielégítéséhez jelenleg nem adóttak a feltételek.

A terv települési környezetvédelmi szempontból pozitív javaslata a belterület védettségi szintjének fenntartása. A főutcai forgalom – ezen belül a legzavaróbb hatású teher- és nehézgép forgalom – települési környezet károsító hatásai alacsony szinten érvényesülnek, mérséklésük nem feltétlenül szükséges és a jelen hálózaton nem is lehetséges. Igény esetén jelenleg csak forgalomszabályozási eszközökkel (pl. sebességcsökkentéssel) valósítható meg.

3.6.1.2. A TERV HATÁSA A KÖRNYEZETI ELEMÉK RENDSZEREIRE, FOLYAMATAIRA, SZERKEZETÉRE, KÜLÖNÖSEN A TÁJRA, TELEPÜLÉSRE, KLÍMÁRA, TERMÉSZETI (ÖKOLÓGIAI) RENDSZERRE, ÉLŐVILÁGRA, A BIODIVERZITÁSRA

A terv nem tartalmaz a környezeti elemek élő rendszereire, szerkezetére jelentős hatással lévő beavatkozásokat. A zöldhálózatokat, az élővilág diverzitását elsődlegesen biztosító *természet közeli területeket a módosítások pozitívan érintik az ökológiai adottságaiknak megfelelő övezeti besorolásuk révén*. Az ökológiai hálózat által érintett területek változtatás nélküli, maradéktalan fenntartása táji – természeti szempontból egyértelműen pozitív hatású, a tervmódosítások nem érintik negatívan és nincsenek rájuk káros hatással.

Az ökológiai szempontból érzékeny területek közelében levő néhány módosítás oly módon valósítható meg, hogy ezek ne rontsák a potenciálisan terhelt területek élőhelyi- és életfeltételeit, amennyiben a – tervben alapfeltételként kezelt - hatályos természetvédelmi és környezetvédelmi jogszabályok előírásait betartják. Ezekre a szempontokra fokozott figyelmet kell fordítani pl. a *Marcal forráságainak partközeli és a déli igazgatási határ menti erdőgazdasági területek művelése, valamint a természetközeli zónák értékőrző fenntartása* során.

3.6.1.3. - A TERV HATÁSA A NATURA2000 TERÜLETEK ÁLLAPOTÁRA, ÁLLAGÁRA ÉS JELLEGÉRE, VALAMINT E TERÜLETEKEN LÉVŐ ÉLŐHELYEK ÉS FAJOK KEDVEZŐ TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETE MEGMARADÁSÁNAK, FENNTARTÁSÁNAK, HELYSZÁLLÍTÁSÁNAK, FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEIRE

A terv megvalósulása esetén a természeti területeket érő környezeti hatások, a terv táj- és természetvédelmi vonatkozásai

Sümeprága a Natura2000 védett területek a déli külterületén vannak kijelölve, nagyrészt átfedésben az ökológia hálózathoz tartozó erdő- és mezőgazdasági területekkel.

A településrendezési tervben ökológiai értékeket veszélyeztető területhasználat nem tervezett. A tervezett területfelhasználási változások hátrányosan nem érintenek természeti-természetközeli területet. A beépítésre nem szánt területen belüli módosítások, a természetközeli területfelhasználási kategória kijelölése a táj- és a természet védelme érdekében, az egyéb (víz-, föld-, stb.) védelmi igényekkel összhangban javasoltak, - az ökológiai hálózathoz tartozó, ökológiai folyosó övezetbe sorolt területek (főleg vízmedrek, gyepek) előírásoknak megfelelő védelmét is biztosítják.

A Natura2000-hez tartozó területeket 2 típusú módosítás érinti, amelyek várhatóan pozitív környezeti hatással bírnak:

- /1/ beépítésre szánt terület beépítésre nem szánt területi átsorolása: bánya és felhagyott bányaterület (1. és 10. sz. módosítás) átsorolása;
-a várható hatások: a területek beépítési lehetőségének csökkentése, a terület zöldfelületi arányának növelése;
- /2/ mezőgazdasági területek erdőterületi átsorolása, a nyilvántartásnak megfelelően: formális változtatás a valós területhasználat szerint (9. sz. módosítás nagyrésze);
-a várható hatások: a valós területfelhasználás „legalizálása” a magasabb ökológia értékű növénytársulás fenntartását segíti elő, amely beépítési lehetőséggel nem rendelkezik.

A fentieket összefoglalva egyértelműen kijelenthető, hogy a terv módosításai a Natura2000 területeket nem érintik hátrányosan, sőt, a változtatások teljes mértékben összhangban vannak a Natura2000 kijelölés eredeti célrendszerével.

A természeti és művi értékek védelmére, a természetvédelmi területek megóvására a terv, az országos szintű jogszabályokkal összhangban, a kulturális örökségvédelmi hatástanulmány alapján felhívja a figyelmet (pl. a hagyományosan kialakult településszerkezet és oldalhatáros beépítési mód megvédése érdekében) megfelelő javaslatokat tesz (pl. a természetközeli területek kijelölése érdekében), a szükséges építési, tájképi, táj –és természetvédelmi előírások alkalmazásával, illetve megfogalmazásával.

A jelenleg extenzíven használt külterületek meglevő (jellemzően mező- és erdőgazdálkodásból adódó) alacsony szintű terhelésének növelését nem váltják ki a tervezett módosítások. A beépítetlen külterületet érintő módosítások szinte kizárólag csak beépítésre nem szánt kategóriában jelennek meg.

3.6.1.4. A TERV HATÁSA AZ ELŐBBI HATÁSOK KÖVETKEZTÉBEN AZ ÉRINTETT EMBEREK EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTÁBAN, VALAMINT TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETÉBEN – KÜLÖNÖSEN ÉLETMINŐSÉGÉBEN, KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÉBEN, TERÜLETHASZNÁLATA FELTÉTELEIBEN – VÁRHATÓAN FELLÉPŐ VÁLTOZÁSOKRA

A humán környezetre, az életminőségre, a társadalmi gazdasági helyzetre csak többszörösen közvetett hatással bír a terv, ebben a tekintetben inkább a település fejlesztési koncepciója a mérvadó, amelynek célkitűzései között szerepel ezen feltételek javítása, de elsősorban nem rendezési, hanem fejlesztési eszközök felhasználásával. A kulturális örökség részét képező régészeti, építészeti, műemléki és települési értékvédelemmel külön fejezetben foglalkozik a terv, a megalapozásaként készülő új kulturális örökségvédelmi hatástanulmány alapján.

A hatástanulmány sem műemléki, sem régészeti sem egyéb kulturális örökségvédelmi szempontból nem állapít meg várhatóan negatív környezeti hatásokat a tervi változtatásokkal kapcsolatban.

A terv megvalósításának várható hatása ezekre az értékekre pozitív, a védett értékek tudatosítása, a helyi védettségre vonatkozó előírások, a terv vonatkozó építésszabályozása következtében.

A terv felhívja a figyelmet a község területén található, országos jelentőségű műemlékek mellett az értékesebb épületek helyi védelmének biztosítására.

3.6.2. A TERV HATÁSA A KÖZVETETT MÓDON HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK FELLÉPÉSE ESETÉN KÜLÖNÖS TEKINTETTEL:

3.6.2.1. ÚJ KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK MEGJELENÉSÉRE, MEGLÉVŐK FELERŐSÖDÉSÉRE

3.6.2.2. KÖRNYEZETTUDATOS, KÖRNYEZETBARÁT MAGATARTÁS, ÉLETMÓD LEHETŐSÉGEINEK, FELTÉTELEINEK GYENGÍTÉSÉRE VAGY KORLÁTOZÁSÁRA

Ilyen hatások a tervvel kapcsolatban nem állapíthatók meg, a terv célkitűzései ezekkel a hatásokkal ellentétesek.

3.6.2.3. A HELYI ADOTTSÁGOKNAK MEGFELELŐ OPTIMÁLIS TÉRSZERKEZETTŐL, TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÓDTÓL VALÓ ELTÉRÉS FENNTARTÁSÁRA VAGY LÉTREHOZÁSÁRA

Ilyen hatások a tervvel kapcsolatban nem állapíthatók meg, a terv célkitűzései ezekkel a hatásokkal ellentétesek.

3.6.2.4. OLYAN HELYI TÁRSADALMI-KULTURÁLIS, GAZDASÁGI-GAZDÁLKODÁSI HAGYOMÁNYOK GYENGÍTÉSÉRE, AMELYEK A TÁJ ELTARTÓ KÉPESSÉGÉHEZ ALKALMAZKODTAK

Ilyen hatások a tervvel kapcsolatban nem állapíthatók meg, a terv célkitűzései ezekkel a hatásokkal ellentétesek.

3.6.2.5. A TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK MEGÚJULÁSÁNAK KORLÁTOZÁSÁRA

A termőföld igénybevétel jellegére és mértékére vonatkozó ismertetést a 3.5.1 és a 3.6.1.1. fejezet tartalmazza. Összefoglalóan megállapítható, hogy ezek a hatások minimális mértékűek. Ezen túl egyéb ilyen hatások a tervvel kapcsolatban nem állapíthatók meg, a terv célkitűzései ezekkel a hatásokkal ellentétesek.

A terv külön közműszakági fejezetben foglalkozik a megújuló energiaforrások hasznosításával.

3.6.2.6. A NEM HELYI TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK JELENTŐS MÉRTÉKŰ HASZNÁLATÁRA VAGY A HELYI TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK TÚLNOMÓAN MÁS TERÜLETEN VALÓ HASZNOSÍTÁSÁRA;

Ilyen hatások a tervvel kapcsolatban nem állapíthatók meg.

3.7. A környezeti következmények alapján a terv és a változatok értékelése, a környezeti szempontból elfogadható változatok meghatározása

A változatok leírását és a változatok közötti választás indokait, az alátámasztó vizsgálatok rövid leírását a 2.3. sz. fejezet, valamint az előző tervismertető fejezetek tartalmazzák.

Munkaközi változatok csak egyes részterületek kidolgozásánál, a belterület egyes telkeinek alakítását illetően merültek fel és nem kerültek dokumentálásra. Az egyeztetések során a tervezői javaslat alapján, a helyi egyeztetés során, végülis kiestek a környezet- és természetvédelmi szempontból hátrányosabb változatok.

A KV lefolytatója (kidolgozója) véleményének kialakítása során állást foglalt a természet- és környezetvédelmi szempontok lehetőség szerinti maximális érvényesítése mellett, egyes tématerületeket illetően módot adva a tervben az optimális megoldások, más tekintetben a kedvezőbb kompromisszumos megoldások szerepeltetésére.

A fentieknek megfelelően az egyeztetéseket követően átdolgozott változat (a közbenső véleményezésre szánt tervanyag):

- környezetvédelmi szempontból megfelelő alternatívákat,

- környezeti hatások szempontjából alacsony szinten érvényesülő alternatívákat,
- táj- és természetvédelmi szempontból nem kifogásolható, optimális alternatívákat,
- település- és tájképvédelmi szempontból elfogadható, optimális megoldásokat tartalmaz,
- *a várható környezeti hatások szempontjából káros megoldásokat nem tartalmaz.*

A fentiek összességükben a környezeti szempontból elfogadható változatok kidolgozását tették lehetővé. Ezek meghatározása az előzetes véleményezés különböző szakaszaiban beszerzett információk és észrevételek, valamint a partnerségi egyeztetés során beérkezett vélemények és javaslatok együttes figyelembevétele alapján, a résztvevőkkel folytatott konzultációk eredményeképpen történt.

A terv előzetes véleményezése alkalmával (2018. december – 2019. március hó között) a tervezetet elutasító, kifogásoló vélemények nem érkeztek, a tervben szereplő területfelhasználási módosítások döntő többségét feltétel nélkül, vagy kisebb észrevételekkel helyben támogatták. A terv törekedett a környezeti szempontból kedvezőbb értelmezésnek megfelelő megoldások fenntartására.

4. A VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK CSÖKKENTÉSÉRE VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEK KÖRNYEZETI HATÉKONYSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE

/A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó, a tervben, illetve programban szereplő intézkedések környezeti hatékonyságának értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre/

A terv nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek várhatóan a környezetre káros hatásokkal járnak, vizsgálandó azonban a kialakult állapot és a hatályos, valamint a tervezett szabályozás viszonya abból a nézőpontból, hogy környezeti szempontból kellő hatékonyságúak-e a javasolt intézkedések.

A leghatékonyabb intézkedés a káros hatások megelőzése, kialakulásuk elkerülése, - a terv erre törekszik. Hatáscsökkentő intézkedésekre elsősorban nem a tervezetben szereplő változtatások, hanem a meglévő, megörökölt problémák megoldása miatt van szükség. A tervezett területfelhasználási változtatási szándékok viszonylag kismértékűek és kisebb jelentőségűek. Az ezek következtében várhatóan fellépő környezetre káros, vagy legalábbis zavaró hatások elkerülésére, illetve csökkentésére, a terv a következőkben felsorolt fontosabb intézkedéseket alkalmazza.

*A tervezett beépítésre szánt területek kijelölésének káros környezeti hatásai önmagukban nem jelentősek – a területi kiterjedés és intenzitás miatt. Az beépítések legjelentősebb környezeti hatása maga a területigénybevétel, amelyet szükséges a terület természeti szempontból legkevésbé értékes részére korlátozni. A legjelentősebb védelmi intézkedés ezért a beépítésre szánt, beépíthető terület korlátozása, mind a terület mennyiségét és az épületek tömegét, magasságát, mind az igénybe veendő terület ökológiai minőségét illetően. Ennek a feltételnek a terv eleget tesz, ugyanis a fejlesztések elsődlegesen nem új beépítetlen területek igénybevételével, hanem már **beépítésre szánt terület beépítetlen telkein és minőségi irányban** tervezettek, a jelenleg beépítetlen területeken pedig **szinte kizárólag beépítésre nem szánt** területfelhasználások jelennek meg. Ezen túl egy kijelölt telkes lakóterület javasolt mezőgazdasági visszaminősítésével a beépítésre nem szánt terület és a települési zöldfelületi arány is nő.*

Emellett fontos a beépítés környezeti feltételeinek szigorú meghatározása, amely már a hatályos HÉSz-ben is megfelelő paraméterekkel szerepel. A paraméterek közül kiemelendő a minimál előírásoknál magasabb szintű zöldfelületi arányok biztosítása a beépítésre szánt övezetekbe sorolt telkeken, a falusi környezetnek megfelelően. Ezek mellett elvárt az épületek környezeti ártalmakat kizáró, zöldbeágyazott kialakítása, amely a község jellegéhez illő módon javasolt az előzményekben és a jelen módosítás során is. A fentiekhez is kapcsolódóan fontos a község víziközmű ellátásának, ezen belül is **a szennyvíz- és a csapadékvíz elvezető rendszer összehangolt fejlesztésnek a biztosítása**, - ezek teljeskörű megvalósítására kell törekedni.

Az értékvédelem tekintetében is tartalmazza a terv a metodika által előírt elemeket. A természeti – táji értékek védelme a vonatkozó jogszabályok, a TSZT-ben foglalt intézkedések, illetve a helyi építési szabályzatban lévő előírások alapján is biztosított. A tervlapokon lehatárolásra kerültek az ökológiai szempontból legértékesebb területek, amelyeket terv **beépítésre nem szánt, mezőgazdasági- vagy természetközeli területként kezel és szabályoz.**

A kulturális és épített örökség védelmét a terv a magasabbrendű jogszabályok előírásainak alkalmazásával együttesen támogatja, a tervhez készített örökségvédelmi adatszolgáltatás, valamint hatástanulmány alapján. A tanulmány értékelő fejezetei **várható kedvezőtlen hatások miatt alkalmazandó intézkedések szükségességét nem veti fel.**

A terv felhívja a figyelmet község területén található, országos védettség alá nem tartozó műemléki–kulturális örökségvédelmi (részben veszélyeztetett) értékek helyi védelmének szükségességére.

A vonatkozó jogszabályokkal a tervi meghatározások és a HÉSz szabályai összhangban vannak, az előzetes egyeztetések során a tervi lehatárolásokkal és előírásokkal kapcsolatban kifogás nem merült fel.

/Javaslat olyan környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra, amelyeket a terv által befolyásolt más tervben, illetve programban figyelembe kell venni/

A településrendezési terv több olyan más tervvel és programmal is kapcsolatban áll, amelyeknél a településrendezési terv környezeti szempontú intézkedéseit figyelembe kell venni. Ezek közé tartoznak általában a *településrendezési és fejlesztési eszközök*, a *területrendezési tervek*, valamint a *települési környezetállapottal foglalkozó egyéb tervek és rendeletek*, mint például a *települési környezetvédelmi program*, *hulladékgazdálkodási terv*, *vízrendezési tanulmányterv*, *helyi értékvédelmi tanulmány*, TAK.

Településfejlesztési és rendezési eszközök

A településfejlesztési és rendezési eszközök, egy egymásra épülő tervezési folyamat részét képezik, ezek sorban a következők: Településfejlesztési Konceptió (TFK)⁵, Szerkezeti Terv (TSZT), Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv (HÉSZ+SZT). Ezeknek egymással összhangban kell lenniük, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy szabályozási terv nem készülhet, csak a szerkezeti tervvel összhangban, míg szerkezeti terv, csak a fejlesztési koncepció alapján. Abban az esetben, ha a tervezési folyamatban „hátrébb lévő” tervekben eltérő elképzeléseket kívánnak megfogalmazni, akkor előzetesen a sorban „előrébb lévő” terveket is módosítani kell.

A sorrend betartása esetén a településrendezési eszközök között a jogszabályi előírásoknak megfelelő összhang biztosított, - többek közt az e tervek közti környezeti szempontú intézkedések kötelező átvitele a tervezési folyamat során megoldott.

A TFK előírányozott környezeti elvárásai (l.: TFK „Környezeti célkitűzések” c. fejezete) a TSZT-ben megjelennek, továbbá a TSZT-ben meghatározott javaslatoknak a HÉSZ előírásai eleget tesznek.

Jelen tervművelet valamennyi településfejlesztési és rendezési eszköz (TFK, TSZT, HÉSZ) több ütemben, de egymással párhuzamosan való elkészítésére irányul. Az elfogadásra kerülő és alátámasztó munkarészek egyeztetési szinten egységes szerkezetbe kerülnek és ílymódon is biztosított az összhangjuk. (Formálisan csak a jóváhagyás szintjén válnak szét a fejlesztési anyagok (TFK), valamint a TSZT és a HÉSZ, mivel mind szuverén munkarészek, bár szinte valamennyi megalapozó és alátámasztó munkarészük közös.)

A tervi munkarészek illesztése jelen esetben konfliktusmentesen elvégezhető, mivel párhuzamosan, közös megalapozással készülnek, partnerségi egyeztetésük is részben közösen, részben párhuzamosan zajlik, - külön intézkedések megfogalmazása /a szokásos tervezési, egyeztetési eljárások lefolytatásán túl/ nem vált szükségessé.

Területrendezési tervek

Alapállapotként a *magasabb rendű tervekben*, vagyis az országos (OTrT) és a megyei területrendezési tervben (VmTrT) foglaltaknak, valamint az ezekhez kapcsolódó környezeti szempontú intézkedésnek kell a településrendezési tervet megfeleltetni. Ez a megfeleltetés rendszerint a településszerkezeti terv szintjén meg is történik, s mivel szabályozási terv csak a szerkezeti tervvel összhangban készülhet, ezért ez tovább öröklődik.

A területrendezési tervekből átveendő legfontosabb környezeti szempontú intézkedések közé tartoznak, a különböző értékvédelmi, ökológiai hálózati *lehatárolások*, valamint a különböző táj- és környezetvédelmi övezeti *előírások*.

A településrendezési tervnek jóval kisebb a visszahatása a területrendezési tervekre. Mivel a településrendezési terv összhangban készül a területrendezési tervvel, ezért többnyire csak a tervezési kereteken belüli változások visszavezetése történik meg a magasabb rendű tervekbe.

⁵ A hatályos jogszabályok már nem tekintik *településrendezési eszköznek* és külön kezelik a fejlesztési típusú dokumentumokat

A településrendezési terv által megfogalmazott lehatárolások és környezeti szempontú intézkedések, amelyeket a területrendezési tervek (a VmTrT) felülvizsgálata során figyelembe lehet és kell venni:

- a „*települési térség*” térszerkezeti szintű lehatárolása a VmTrT felülvizsgálata során;
- az OTrT „*tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete**” alapján kijelölt tájképvédelmi övezethez tartozó területek, tervelemek a Veszprém megyei TrT *tájképvédelmi övezeti lehatárolásának megállapítása* során átvezetésre kerülnek térségi övezeti szinten.

Megjegyzés:

/*az övezet megnevezése az OTrT-ben változik; Az OTrT és a VmTrT folyamatban levő módosításának és a településtervezési folyamatnak a kölcsönhatásait a 3.1. sz. fejezethez fűzött megjegyzés ismerteti/

Települési környezetállapottal összefüggő rendeletek és egyéb tervek, programok

Az önkormányzat tervezési, programalkotási és ehhez kapcsolódó rendeletalkotási feladatai között több olyan is található, melyek a településrendezési tervvel közvetve, vagy közvetlenül kapcsolatban állnak.

A településrendezéssel összefüggő különböző önálló rendeletek közötti kellő összhang biztosítása érdekében *új rendeleteket* kell alkotni, illetőleg a meglévő rendeleteket *felülvizsgálni*, és szükség esetén módosítani kell a következő témakörökben, - majdan *az elfogadott rendezés tervvel összhangban*.

A települési környezetállapottal összefüggő rendeletalkotási feladatok főbb témakörei:

Helyi önkormányzati rendeletek:

- Egyedi tájértékek és (helyi védelemre javasolt) természeti területek jegyzéke
- A települési, építészeti, táji és természeti értékek helyi védelme⁶
- Az állattartás helyi szabályai
- A fásszáru növények választékának és telekhatár mentén történő telepítési távolságainak meghatározása
- Települési zöldterületek és egyéb zöldfelületek fenntartása, védelme és fejlesztése
- Helyi (Települési) Környezetvédelmi rendelet (*a TKP alapján*).

A települési környezetállapottal összefüggő rendelet felülvizsgálati feladatok főbb témakörei:

- a meglévő helyi önkormányzati rendeletek a települési környezeti állapot széles spektrumára kiterjednek és aktualizálásuk csak részben történt meg. A rendeletek újabb felülvizsgálatával kapcsolatban konkrét igények nem fogalmazódtak meg a tervezés kapcsán.

A fenti, települési környezetállapottal foglalkozó rendeletalkotási folyamat megalapozását, vagy annak végrehajtását segítő főbb program- és tervekészítési feladatok (a teljesség igénye nélkül⁷):

- Települési Környezetvédelmi (*konceptió*) Program (TKP) (és *stratégia*) készítése és karbantartása,
- (*Vízügyi szakvéleményen alapuló*) Felszíni vízrendezési tanulmányterv készítése és karbantartása
- (*Települési*) *környezeti állapotfelvétel (levegőminőségi mérések, zajmérések és ezek kiértékelése) a környezetvédelmi program és tervek megalapozásához)*
- *Kertépítészeti (felújítási) tervek készítése a meglévő zöldterületek rendezése valamint a tervezett köztertek megvalósítása, valamint a közterületi zöldfelületek fenntartása és fejlesztése érdekében), valamint a zöldfelületeket érintő fejlesztések területeire.*

⁶ Ez aktuálisan a településképi rendelet megalkotása /vagy soron következő felülvizsgálata/ során megoldható.

⁷ A felsorolt tervek és programok között található nem kötelezően elkészítendő dokumentációk is, ezeket (zárójellel és dőltbetűvel) jeleztük

A terv készítése, elfogadása és megvalósulása a fentiek közül a tervezés során ismertté vált és azokkal összefüggésben levő programok, rendeletek érdemi módosítását, kiegészítését, azokkal kapcsolatos külön intézkedések megfogalmazását nem teszi szükségessé. *Feltétlenül javasolt azonban a Települési Környezetvédelmi Program elkészítése.* Erre lehetőség van a szomszédos település(ek)kel (pl. az előzőekben felsoroltakkal) együtt, a hasonló táji – természeti környezet és a hasonló települési környezeti problémák okán.

Javasolt továbbá a *Helyi Védeltségekre vonatkozó rendelet* egységes szerkezetben való megalkotása is (legcélszerűbb a Településképi rendelettel integrált formában).

6. JAVASLATOK MONITOROZÁSRA ÉS EGYÉB SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEKRE

/A terv, illetve program megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan a tervben, szereplő monitorozási javaslatok értékelése, javaslatok egyéb szükséges intézkedésekre/

A monitorozás alapvetően egy kiinduló állapot („alapállapot”) és az állapotváltozások során létrejövő új állapot megfigyelésére, összehasonlítására és az ebből levonható következtetések megfogalmazására szolgáló *folyamat*. A települési környezet összetettsége, és az ezt vizsgáló mérések hiányában, a településrendezési terv környezeti hatásainak és a változás folyamatának leírásának a számszerűsítésen alapuló technikai nem alkalmazhatók. Ezért inkább a leíró jellegű elemzés és a tendenciák megállapítására irányuló értékelés alkalmas a koncepcionális vagy tervi felülvizsgálatok monitorozási eszközeként.

Bevezetőként meg kell említeni azt az általános (nem csak helyi) problémát, hogy a települési szintű környezeti monitoringnak nincsenek meg az általánosan elfogadott, illetve meghatározott alapfeltételei és keretei. (Alapfeltételként a műszaki – tárgyi, személyi és pénzügyi adottságokat, kereteknek a jogi lehetőségeket és kötelezettségeket, valamint az anyagi fedezet biztosítását tekinthetjük.)

A monitorozásnak a településrendezési terv, azon belül is elsősorban a tervezett elemek megvalósulása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokat kellene vizsgálnia, de emellett célszerű a már meglévő és (látszólag) nem változó elemek alakulását is figyelemmel kísérnie.

A monitorozás kiinduló állapotaként a terv felülvizsgálat megkezdésének idején aktuális környezeti állapotot célszerű tekinteni. Mivel a környezeti alapállapot felvétel nem feladata sem a településrendezési tervezésnek, sem a rendezési tervhez készülő környezeti értékelésnek, ezért a monitorozás kimenetele, vagyis a változások nyomon követése, és annak majdani eredménye nem objektív, - vagy legalábbis: hozzávetőleges.

A települési szintű környezeti alapállapot felvétel, mért adatok hiányában még a települési környezetvédelmi programban sem szokott szerepelni, s a közeljövőben ilyen *átfogó állapotfelvétel* várhatóan nem is fog készülni Sümegprágán (sem), különösen mivel a település nem tartozik a környezeti ártalmak által jelentősen terhelt területek közé.

A terv megalapozásához készült vizsgálatok (a „kódex” szerinti helyzetfeltárás, elemzés és értékelés) ugyan számos állapotjellemzőt rögzítenek és minősítenek, de még ezek sem teszik lehetővé, hogy komplex környezeti alapállapot felmérésnek tekinthessük. (Tematikailag ugyanis hiányosak, mivel csak a terv szempontjából releváns ökológiai és szennyezettségi szakterületekre terjedtek ki, az egyéb szakágak – pl. levegő, zaj, stb.- alapadatai és kiértékelése nem ismert.)

Általában jellemző a hazai helyzetre, hogy települési szintű, de még településrész szintű környezet állapot felmérések sem készülnek, mivel ennek nincsenek meg a jogi, anyagi (és többnyire a tárgyi és személyi) feltételei sem.

A fentiek híján a KÉ azon megállapítása, hogy „a terv (megvalósulása) nincs jelentős hatással a környezetre, a jelen helyzethez képest állapotromlást nem idézhet elő” – csak viszonylagos és konkrét paraméterekhez nem köthető megállapítás lehet. A KÉ a környezeti monitoring iránti külön intézkedést pont ezen a településen nem tartja feltétlenül szükségesnek, mivel a monitoring alkalmazását elsősorban a várhatóan jelentős hatású és várhatóan szennyező hatású területhasználatok esetében tartjuk indokoltnak, amelyek itt nem tervezettek.

Az általános metodikai problémákon túllépve azonban, a monitoring fenntartása és fejlesztése indokolt az alapállapot felvétellel is rendelkező és a jövőbeli területhasználattal is összefüggő ökológiai – természetvédelmi valamint vízvédelmi tekintetben is.

A KÉ javasolja ezen témakörök napirenden tartását, rendszeres figyelését, az országos és a helyi védettségért felelős szervek részéről a feltételek biztosítását a *táji-természeti értékek fenntartáshoz*, valamint az országos és helyi szervek folyamatban lévő együttműködésének fenntartását az *árvízvédelem és a vízminőségvédelem* szakterületein.

Emellett természetesen jelentős felelősség hárul a további tervfázisok során kiadandó engedélyekre és ezek ellenőrzésére is (építéshatósági munka).

A tervben lévő monitorozási jellegű elemek értékelése

Amennyiben a települési környezet fejlődését nagy időtávlatban értelmezzük, úgy az egyes időközönkénti településrendezési terv felülvizsgálatok a fejlődés monitoringjaiként, míg a tervezett módosítások az erre adott válaszokként, illetve beavatkozásokként is értelmezhetők.

Ezek elsődlegesen a település teljes igazgatási területére készülő településrendezési eszközök esetében helytállóak (a TSZT tekintetében pl. törvényi előírás, az Étv. rendelkezik ennek időszaki, legalább 10 évenkénti felülvizsgálatáról).

Jelen településrendezési terv csak kismértékben tartalmaz a várható környezeti hatások monitorozására vonatkozó külön előírásokat⁸, vagy javaslatokat, mivel *környezetterhelő beavatkozásokat nem irányoz elő, illetve ilyenek megjelenésével nem számol.*

Ettől függetlenül a tervezési területen elhelyezhető építményekkel, valamint az elvégezhető építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági (engedélyezési) eljárások során, a magasabb rendű jogszabályok előírásainak megfelelően, számos ellenőrzési mechanizmus be van építve, amelyek közvetve az esetleges káros környezeti hatások mérséklését is szolgálják.

Ebben az értelmezésben például az engedélyezési/kivitelezési tervszint a településrendezési (TSZT és HÉS) szint egyfajta monitoringjának, kontrolljának is tekinthető. Elvi alapokon ezért sem támogatható az engedélyezési szint további gyöngítése.

A tervben lévő monitorozásra alkalmas elemek

Általánosságban megállapítható, hogy nem a településrendezési tervben kijelölt területeknek (övezeteknek) van környezetre gyakorolt hatása, hanem a *megvalósítás módjának és majdan az ott folytatott tevékenységnek*. A különböző területeken folytatott tevékenységek környezetterhelési kibocsátásainak szabályozása és ellenőrzése többnyire környezetvédelmi hatósági feladat, ezért kérdéses, hogy a monitorozás eredményeként esetlegesen fellépő káros környezeti hatások mérséklése településrendezési, vagy inkább környezetvédelmi (technológiai) kérdés, mivel szinte minden tevékenység környezetterhelése az alkalmazott technológiától függően lehet kisebb, vagy nagyobb mértékű.

A vizsgálat alá vont településrendezési terv megvalósulása esetén nem prognosztizálhatók olyan mértékű káros környezeti hatások, amelyek a környezeti elemek rendszeres mérésein alapuló monitorozást szükségessé tennék, - mivel ezek a normál települési területhasználat (elsődlegesen a lakófunkció, másodlagosan a mező- és erdőgazdálkodási, vízgazdálkodási funkciók) nem környezetzavaró keretei közt valószínűsíthetők.

Ellenben a tervhez kapcsolódóan megfogalmazhatók olyan általános, a környezetállapot változását nyomon követő monitorozások, amelyek lehetővé teszik az adott környezet jobb megismerését, a valós tendenciák nyomon követését, az esetleges problémák jelzését és előrejelzését, s szükség esetén segítséget nyújthatnak az esetleges beavatkozásokhoz.

Monitoring, illetve kontroll szükséges, vagy legalábbis célszerű az alábbiaknál.

A megvalósulás következő (engedélyezési, kiviteli) tervfázisában, az építési tevékenységek, valamint a tervben megfogalmazott tájvédelmi előírások, elvárások ellenőrzése:

- az építési tervek (ahol még megmaradt: engedélyek) tájképvédelmi szempontból is megfelelő kontrollja: a terv a táj- és településképvédelmi követelményeinek konkretizálását, (pl. a terv konkrét látványtervek elkészítését) az engedélyezési/kiviteli tervfázisra írhatja elő, miután csak abban a fázisban fogalmazhatók meg az építészeti szándékok és ezek tájbaillesztés kontrolljai is;
- az építési tervek (engedélyek) és a kivitelezés összhangjának folyamatos figyelemmel kísérése – nemcsak építéshatósági, hanem táj- és településképvédelmi szempontból is indokolt (amint ezt a terv és a KÉ táj- és természetvédelmi megállapításai is alátámasztják),
- alapfeltétel az illegális építési tevékenységek, valamint az engedélyezett mértéket meghaladó beépítések építéshatósági ellenőrzése és kizárása,

⁸ Ilyenek megfogalmazása jogilag és szakmailag sem kellően megalapozott, miután erre vonatkozó tematika jogszabályi vagy akár ajánlási szinten sincs kidolgozva a települési önkormányzatok számára

- már említett feladat az előírt zöldfelületi arányok, faállomány megtartás és beültetési kötelezettség teljesítése, valamint a természeti és természetközeli területek védelmi igényeknek megfelelő kialakítása (pl. az őshonos növényzet alkalmazása), használata és ellenőrzése.

Figyelemmel kell követni a mezőgazdasági területek beépítésének alakulását, az egyes mezőgazdasági övezetekben a kiadott engedélynek megfelelő rendeltetés és építési paraméterek betartását. A fokozott ellenőrzés az illegális üdülőterületek és egyéb beépítések kialakulása meggátolásának egyetlen módja, miután a terv egyes mezőgazdasági övezeteiben lehetővé teszi a minimális telekméreteket alkalmazását a beépíthetőség feltételeinek meghatározása (illetve az építési engedély megkérése, vagy az építési tevékenység közben, esetleg utólagos kontrollja) során.

A zöldfelületi rendszer fenntartása:

- a község zöldfelületi rendszerének fenntartására és fejlesztésére vonatkozó figyelemmel kísérés és tervezés,
- a közterületi zöldfelületek és faállomány (természetközeli terület, közkert fasorok, stb.) fenti tervezés során meghatározott, szakmailag megfelelő minőségű kialakításának, védelmének kontrollja,
- a közterületi zöldfelületek állapotának és használatának vizsgálata, az ezekkel kapcsolatos változó igények felmérése és kielégítése,
- az alkalmazott növényállomány minőségének (faj- és fajta összetételének) meghatározása és ellenőrzése (pl. a természeti – természetközeli, illetve védett területeken az őshonos fajok kizárólagos alkalmazásának biztosítása).

A potenciális környezeti kockázatot jelentő egyéb tényezők használati és/vagy állapotvizsgálata:

- a csapadékvíz elvezető rendszer állapotának folyamatos karbantartása, ellenőrzése, szükség esetén korrekciója;
- a közlekedési területek zöldfelületeinek (zöldsávok, fasorok) folyamatos karbantartása és ellenőrzése, - növényzetük védelme, illetve (utólagos) burkolt felületté válásuk meggátolása érdekében,
- a közmű- és hírközlési rendszerek biztonságos kialakítása, üzemelésük ellenőrzése és szakszerű karbantartása, külön figyelemmel a szennyvízelvezetés fejlesztésére, a teljeskörű rákötések elérésére és rendszer üzemelésére,
- a további környezetvédelmi célú kommunális rendszerek (pl. folyékony és szilárd hulladék elszállítás, köztisztaság) folyamatos üzemelésének biztosítása, az illegális hulladéklerakás és szennyvíz szikkasztás kontrollja és felszámolása,
- a védőterület igényes ipari telephelyek és létesítmények folyamatos környezetvédelmi felügyeletének fenntartása (jelenleg kötelezően előírt és folyamatban lévő hatósági feladat),
- a katasztrófavédelmi szempontból potenciális kockázatot jelentő egyéb objektumok és berendezések (pl. vízelvezető létesítmények, tűzvíz rendszerek, stb.) karbantartása és (intézkedési terv szerinti) kontrollja.

Egyéb javaslatok a monitorozással kapcsolatban

Amennyiben az előzőekben felsorolt témakörök bármelyikének vizsgálatát jogszabály írja elő, akkor a vizsgálatokat természetesen ezekkel összhangban kell végezni.

A tervhez kapcsolódó általános környezetállapot változás esetleges monitorozása során célszerű a már meglévő monitoring rendszereket igénybe venni, és csak szükség esetén végezni kiegészítő méréseket.

Az állapotváltozás vizsgálatok, monitorozások eredményeit célszerű összefoglaló jelentések formájában, meghatározott időszakonként az önkormányzatnak tárgyalnia, s ezek eredményéről a lakosságot, illetve az érintett nyilvánosság teljes körét tájékoztatnia.

Az állapotváltozás vizsgálatok eredményeinek ismeretében felállíthatók prognózisok, amelyek alapján, szükség esetén intézkedési – cselekvési tervek készíthetők.

Ezek a javaslatok természetesen elsődlegesen a település egészének tekintetében értelmezhetők, de egy-egy településrész esetében külön-külön is indokoltá válhatnak, a sajátosságok függvényében.

Felvetődik azonban egy fontos kérdés, hogy hozhat-e a monitorozás olyan eredményt, amely a településen előirányzott építési vagy rendezési tevékenységet befolyásolja, esetleg ellehetetleníti. A KÉ értékelése szerint *ez nem valószínűsíthető*, mivel – az eddigi minősítést megerősítve – a terv megvalósulása összességében *nincs jelentős hatással a környezetre, továbbá környezetkárosító hatása sem feltételezhető*.

Azonban kétségtelenül bekövetkeznek bizonyos hatások, *egy-egy részterület előkészítése, rendezése és beépítése, mint hatótényezők*, illetve *a rendezésre és beépítésre szánt településrészek, mint az átlagosnál érzékenyebb hatásviselők* között.

A településen valószínűsíthető talán legkézenfekvőbb potenciális területhasználati/környezeti konfliktus a község déli részét érintő hegyvidéki területen hagyományosan jelenlévő *külszíni bazaltbányászat és az értékes – ökológiai hálózathoz és Natura2000 területhez tartozó – védett erdőterületek átfedése*. A terv ezt is kénytelen adottságként kezelni, nincs ráhatása a konfliktuskezelésre azon túl, amit a területfelhasználási/övezeti rendszer megállapítása keretében meg is tett: a különleges bányaterületet a beépítésre szánt kategóriából áthelyezte a beépítésre nem szánt kategóriába.

Az érintett területek folyamatos megfigyelése azonban nyilvánvalóan nem emiatt, a környezeti hatások szempontjából kedvező módosítás miatt vált szükségessé, hanem a tevékenységek és a hatásviselő területek állapotváltozásának nyomon követése okán. Kedvező, hogy erre mindkét oldalról – a nyersanyagkitermelés és a természetvédelem részéről is – megvannak a kialakult monitorozási protokollok, lehetőség van a szükséges kontroll biztosítására.

A harmadik fél, a település, elsődlegesen nyilvánvalóan a lakosságot érintő hatások (robbantási zaj, porszenyezés, a teherszállítás megoldása) mérséklésében érdekelt, ezért szüksége van a bányászati tevékenység hatásainak megfigyelésen alapuló dokumentálására, kontrolljára.

Összefoglalva, a települési szintű környezeti monitoring kiépítése és üzemeltetése nem ezen terv miatt lenne szükséges, hanem annak érdekében, hogy kellő hangsúlyt kapjon a lehetséges környezetterhelések megelőzése és adott esetben elősegítse az elhárítási tevékenységeket.

Erre vonatkozóan azonban nem ezen környezeti vizsgálati folyamat hivatott dönteni, hanem a majdani törvényi keretek létrejötte után az arra kijelölt illetékes (kormányzati) szervek.

Továbbá indokoltá teheti a monitorozást a település sajátos táji – természeti környezeti fekvése is, egy táj- természet- és tájképvédelmi szempontú megközelítés alapján.

Addig is civil kezdeményezések, illetve önkéntes települési (akár önkormányzati) vagy szakhatósági (pl. táj- és természetvédelmi) programok, akciók formájában állíthatók fel települési megfigyelő (monitor-) programok és rendszerek, a már jelenleg is létező néhány megfigyelőrendszer, illetve monitoring kezdemény (meteorológiai, levegőminőségi, talaj- és vízvédelmi megfigyelő rendszerek; környezeti, vagy részben környezeti tárgyú állapotjelentések, kimutatások, statisztikai adatszolgáltatások, stb.) kiegészítéseként.

A környezeti vizsgálat készítésének tárgya *Sümegeprága* község településrendezési terve (településfejlesztési koncepciójának, településrendezési eszközeinek: településszerkezeti tervének és helyi építési szabályzatának készítése).

A környezeti vizsgálat (KV) kidolgozása szükséges ehhez a terműfajhoz 2/2005.(I. 11.) Kormányrendelet [1.§ (2) bek. a) pontja és 1.sz. melléklet] alapján.

A környezeti értékelés (KÉ) tematikájának meghatározásáról az Önkormányzat döntött a településrendezési terv előkészítése során, a KÉ készítőjének, bevonásával. A KV kidolgozója a Község Önkormányzata, az eljárás lefolytatója megbízásából eljáró Közös Önkormányzati Hivatal.

A KV Kidolgozója környezeti értékelés (KÉ) elkészítésével a vizsgálat tárgyát képező településtervezet készítőjét, a Pestterv Kft-t bízta meg.

A környezeti értékelés tematikájának meghatározása elsősorban a *Kormányrendelet (továbbiakban: Kr) 4. számú mellékletében szereplő tartalmi követelmények* általános mérlegelése alapján készült, miután erre vonatkozó speciális igények az előkészítés során nem merültek fel sem a KV kidolgozója, sem az előzetes véleményt adó környezet védelméért felelős szervek részéről. Mivel a településrendezési terv készítése során nem kerülnek kialakításra önállóan dokumentált alternatívák, és az integrált tervezés menete ezt lehetővé tette, ezért az átfogó környezeti értékelés a településrendezési terv közigazgatási egyeztetésre benyújtott anyagával együttesen kerüljön dokumentálásra⁹.

A tematika kialakítása az *érdekelt szervek véleményének kiértékelése alapján történt*. A környezeti értékelés a különböző területfelhasználások várható környezeti hatásainak és következményeinek leíró jellemzésénél a feltételezett változási irányokat (tendenciákat) vette alapul.

Az értékelés során megtörtént a terv összevetése a fontosabb tervek és programok (területrendezési és településrendezési tervek, fejlesztési koncepciók, programok, stb.) környezet- és természetvédelmi céljaival, valamint külön az ökológiai hálózatok érintettségét illetően. Ennek összegzéseként megállapítható, hogy a településrendezési terv nem ellentétes a releváns tervekben foglalt előírásokkal, környezeti irányelvekkel, illetve betartja az érintett környezetvédelmi és ökológiai, valamint a természetvédelmi területekre vonatkozó korlátozó előírásokat.

Feltárásra kerültek a terv megvalósítása esetén a környezeti hatást kiváltó tényezők, a várható környezeti hatások. Megállapítható, hogy a településrendezési terv (megvalósítása) várhatóan nem idéz elő jelentős környezeti hatásokat, továbbá káros környezeti hatásokat, valamint, hogy a terv a tervezés adta kereteken belül, a településszerkezet, az övezeti rendszer, illetve a szabályozási előírások differenciált kialakításával, a várhatóan fellépő környezeti hatásokat ismerteti és kezelésükre megfelelő intézkedéseket ad. Így a fennálló káros hatások mérséklésére is javaslatokat, előírásokat fogalmaz meg (pl. kommunális szennyvizek általi szennyezések kizárása és ezáltal az hidrogeológia adottságok védelme, a védőtávolságok biztosítása, stb.).

Meghatározásra kerültek a más tervekkel, programokkal összefüggő környezeti szempontú intézkedési javaslatok, valamint a terv monitorozásával kapcsolatos javaslatok is.

A Környezeti Értékelés (KÉ) eredményének rövid tartalmi összefoglalása

A tervhez lefolytatott környezeti vizsgálat (KV) keretében elkészült a terv környezeti értékelési (KÉ) anyaga is, amely külön kötetben került dokumentálásra (ill. a tervi cd-dokumentáción külön mappában található).

A KÉ a vonatkozó Kormányrendeletben előírt eljárási rend alapján, a KV előkészítésére vonatkozó előzetes véleménykérési eljárást követően került elkészítésre.

Ezt megelőzően a KV eljárás megindításaként az Önkormányzat közzétette a KV lefolytatásáról és a KÉ készítéséről szóló állásfoglalását és lefolytatta az előkészítő eljárást. A KÉ tematikát megállapító állásfoglalás lényegileg a Kr 4.sz. általános előírásainak célszerű szűkítését tartalmazza.

A terv megállapította, hogy a TSZT módosításnak összességében nincs számottevő környezeti hatása, lokális szinten a beépítés elsődleges, területigénybevételi hatásai a legjelentősebbek. Emellett a meglévő néhány környezeti problémára megfelelő megoldási javaslatokat ad, vagy támogat.

⁹ A településrendezési tervi egyeztetési cd-dokumentáció tartalmazza a KÉ dokumentációt is

A tervi javaslatok természeti területet nem zavarják és károsítanak, konkrét természetvédelmi, élőhely- és élővilágvédelmi érdekeket nem sértenek. A módosítások ökológiai hálózati védett területet nem érintenek (Natura2000 és egyéb védett területek nincsenek kijelölve, - *Natura2000 védett területekre vonatkozó, a 275/2004.(X.8.) Korm.sz. rendelet szerinti hatásbecslés elkészítését nem teszi szükségessé*). A tájképvédelmi övezet által lefedett (erdő)területeket a módosítások nem érintik. A vonatkozó táj- és természetvédelmi tartalmú (országos és térségi) övezeti előírásoknak a terv eleget tesz, külön eljárás lefolytatását nem igényli.

A terv a zöld- és erdőterületek védelme szempontjából is pozitívan értékelhető, miután meglévő zöld- és erdőterület igénybevétele nem jár, az effektív erdős – fás területek megtartására törekszik, és emellett javaslatot tesz a meglévő faállomány védelmére és az erdőterületek nyilvántartásnak megfelelő lehatárolásra is.

A biológiai aktivitás érték (BAé) számítását a terv megfelelő módszerrel elvégzi, a terv BAé egyenlege pozitív, a törvényi előírásnak megfelel: az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7. § (3) bekezdés b) pontja értelmében az újonnan beépítésre szánt területek kijelölésével egyidejűleg a település közigazgatási területének biológiai aktivitás értéke az átminősítés előtti aktivitás értékhez képest nem csökkenhet.

A tervezési területre van érvényben lévő, hatályos településrendezési eszköz, Sümegprága Község TSZT-je, Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási Terve (SZT). Így a TSZT 2004.évi elfogadott lehatárolása állapította meg a jelenlegi módosítással érintett területek területfelhasználását, a „meglévő állapot” c. oszlopban írt övezetek szerint. A számítás során a terv, a differenciált számítás lehetőségét nem alkalmazta.

A táblázatba foglalt részletes számítás alapján készült összegzés, megfelelőség igazolás alapján a módosítások által az aktivitás érték egyenleg nem romlik.

A módosítások egyenlege pozitív, kompenzációra nincs szükség, a tervmódosítás a törvényi előírásnak megfelel.

A terv intézkedéseket javasol a beépítések táj- és településképi (utcaképi, homlokzati) megjelenésére, indokolt esetben látványterv kidolgozásának szükségességére. Felhívja a figyelmet a tájvédelmi és településképi szempontból érzékeny területek színvonalas építészeti és környezeti megjelenítésének fontosságára. A terv lehatárolja a tájképvédelmi szempontból legérzékenyebb területeket (ezek erdőterületek és természetközeli területek), ahol az építés lehetőségét kizárja. A község hagyományos településrészének utcaképi védelme érdekében szigorúbb szabályokhoz köti a beépítést és az átépítést. Az évszázadok óta változatlan településszerkezet, a kialakult morfológia és a hagyományos beépítés a falu megbecsülendő és megőrzésre érdemes értéke.

A KÉ megállapításait összegezve: a készülő településrendezési terv megvalósulása esetén nem prognosztizálhatók újabb káros környezeti hatások, amelyek a környezeti elemek rendszeres mérésein alapuló monitorozást szükségessé tennék.

A tájképvédelmi szempontok fokozottabb érvényesítése érdekében azonban javasolt a külterületi mezőgazdasági építési tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése és kontrollja, a *mezőgazdasági területek* rendeltetésszerű használatának monitorozása, különös tekintettel az ökológiai értéket is képviselő *természetközeli területek* környezetbarát fenntartására.

A terv felhívja a figyelmet a helyi környezetvédelmi rendelet, valamint a Települési Környezetvédelmi Program elkészítésének szükségességére is.

A tervanyag tartalmazza mindazon környezeti vonatkozású munkarészeket, intézkedési és szabályozási javaslatokat, amelyekkel széleskörű egyeztetésre bocsátható és környezeti - környezetvédelmi szempontból is megalapozottan véleményezhető.